Ankenævnet for Forsikring

Den 3. maj 2016 blev i sag nr. 82533:

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxx

mod

Juristernes og Økonomernes Pensionskasse
Dirch Passers Allé 76
2000 Frederiksberg

afsagt

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren har pensionsordning i Juristernes og Økonomernes Pensionskasse. Hun klager over en række forhold vedrørende forrentningen af hendes pensionsordning.

Selskabet har anført, at pensionsordningen bygger på ydelsesgarantier, som selskabet har opfyldt, men ikke rentegarantier, og at klagerens pensionsordning i øvrigt er behandlet korrekt og i overensstemmelse med reglerne i selskabets beregningsgrundlag, jf. pensionsvedtægterne.

Ordningen er oprettet i 1975 som led i klagerens ansættelse og er fra 1988 blevet privat videreført af klageren. Ordningen blev oprindeligt tegnet på et 4,5 % rentegrundlag med en opgørelsesrente på 4,25 %. I 1990 indgik klageren og selskabet aftale om, at grundlagsrenten blev nedsat til 3,7 % med virkning for alle pensionsbidrag herefter.

Det fremgår af sagen, at klageren gik på pension den 1/10 2011. Hun valgte i den forbindelse at få udbetalt supplerende engangsydelse fra sin pensionsordning.

Af notat af 12/1 2015, udarbejdet af selskabets ansvarshavende aktuar, fremgår:

> **"Formål:**
> Dette notat har til formål at beskrive de aktuarmæssige garantier, som pensionskassen har afgivet overfor [klageren].

De aktuarmæssigt afgivne garantier omfatter de garanterede ydelser, som fremgår af [klagerens] pensionsoversigt.

Depotoversigten er ikke en del af de aktuarmæssigt afgivne garantier. Beskrivelser heraf er derfor kun medtaget, fordi [klageren] selv henviser hertil i sin korrespondance.

1. Pensionsrettigheder
JØP udbyder pensionsordninger med ret til bonus (gennemsnitsrenteprodukter) underlagt kontributionsbekendtgørelsen. Pensionsrettighederne i JØP består således af garanterede ydelser samt en ugaranteret ret til bonus, hvis der er økonomisk grundlag herfor. Bonus tildeles policen og anvendes i henhold til reglerne fastlagt i pensionskassens bonusregulativ, herunder i form af opskrivningsbonus, hvor der købes tillægsforsikringer for den tildelte bonus.

Pensionsordningen er undergivet JØPs vedtægt og pensionsregulativ, jf. bilag 11-13 ... Det fremgår af vedtægten, at den kan ændres af generalforsamlingen, og det fremgår, at grundlaget for beregning af pensioner og bonus fastsættes af bestyrelsen i samråd med den ansvarshavende aktuar.

1.1. Garanterede ydelser
Pensionskassen afgiver aktuarmæssige garantier til medlemmerne i form af garanterede ydelser. Disse garanterede ydelser beregnes ud fra pensionskassens tekniske grundlag, som er anmeldt til Finanstilsynet.

Det tekniske grundlag reguleres af lov om finansiel virksomhed §§ 20-21, hvoraf det bl.a. følger, at nytegningsgrundlaget skal være betryggende, dvs. fastsat med forsigtighed. Gennem tiderne er der sket ændringer i rente- og levetidsforudsætningerne, og for at leve op til lovgivningen har JØP været forpligtet til at ændre pensionskassens nytegningsgrundlag for så vidt angår rente- og levetidsforudsætninger. Derfor har JØP i dag pensionsordninger, der er tegnet på forskellige tegningsgrundlag med hhv. 4,25%, 3,7%, 2% og 0% i renteforudsætning (grundlagsrente).

Aftaleretligt forpligter JØP sig til at udbetale en garanteret ydelse mod indbetaling af et forud aftalt pensionsbidrag frem til pensioneringstidspunktet. Forholdet mellem den garanterede ydelse og det aftalte pensionsbidrag er fastlagt i det nytegningsgrundlag, der er gældende, når aftalen indgås.

Efterfølgende bidragsforhøjelser, indskud og bonustildelinger er ikke en del af aftalen om den oprindelige garanterede ydelse, og det er ikke en del af aftalen, at de skal indgå på det samme tegningsgrundlag, som det oprindeligt aftalte pensionsbidrag indgår på. For bidragsforhøjelser, indskud og bonustildelinger oprettes der nye delaftaler, jf. grundlagsrentebekendtgørelsen, og de er derfor oprettet på det til enhver tid gældende nytegningsgrundlag.

Det er således almindeligt, at en pensionsordning består af flere underliggende delaftaler, hvoraf den første er tegnet for størrelsen af det oprindeligt aftalte pensionsbidrag på det tegningsgrundlag og med den grundlagsrente, der blev anvendt på tidspunktet for oprettelsen af pensionsordningen. Sidenhen er der indgået tillægsaftaler på andre tegningsgrundlag for de efterfølgende bidragsforhøjelser, indskud og bonustildelinger. I og med at der indbetales pensionsbidrag frem til pensioneringstidspunktet, er indbetalingerne således over årene indbetalt på flere og flere tegningsgrundlag i takt med at bidragsforhøjelser, indskud og bonustildelinger er tilføjet aftalen, således at alle delaftaler er overholdt.

Reserven på den enkelte pensionsordning består derfor af flere delreserver knyttet til de relevante tegningsgrundlag. Ydelserne beregnes på hvert tegningsgrundlag for sig og lægges herefter sammen til den samlede ydelsesgaranti.

1.2. Bonusrettigheder
I og med at de garanterede ydelser på tegningstidspunktet er beregnet ud fra et teknisk grundlag med forsigtigt fastsatte parametre, er der samtidig en forventning om, at der kan genereres et fremtidigt overskud på pensionsordningen.

Medlemmerne har ret til at få andel i dette potentielle overskud/ufordelte midler i det omfang, de har bidraget til overskudsdannelsen. Overskud udloddes over policens løbetid i form af bonus, der anvendes efter reglerne i pensionskassens bonusregulativ, herunder i form af opskrivningsbonus.

Denne bonusrettighed, som ikke er garanteret, reguleres af kontributionsbekendtgørelsen udstedt af Finanstilsynet (gældende bkg. nr. 358 af d. 8. april 2010).

Af kontributionsbekendtgørelsen følger bl.a., at forsikringer skal inddeles i forskellige homogene rentegrupper. Rentegrupperne skal defineres efter objektive kriterier, der sikrer homogenitet og skal inddeles i rentebånd af maksimalt 1 pct. spænd. Rentegrupperne har til formål at sikre, at der ikke sker en omfordeling af betydelig økonomisk størrelse mellem medlemmerne. Indenfor en rentegruppe er medlemmerne solidariske om de ufordelte midler, som rentegruppen til enhver tid måtte have optjent.

Det følger endvidere af kontributionsbekendtgørelsen, at JØP er forpligtet til påse, at der ikke sker omfordeling af betydelig økonomisk størrelse, når den gennemsnitlige grundlagsrente for en police ændres over tid, og policen derfor ikke længere matcher gruppens definerede rentespænd. Ændringer i gruppeopdelinger og regler forflytning mellem rentegrupperne skal anmeldes til Finanstilsynet, der påser, at reglerne er i overensstemmelse med lovgivningen.

2. Udmøntning af kontributionsprincippet i JØP
JØP har i henhold til kontributionsbekendtgørelsen oprettet og anmeldt forskellige rentegrupper, som policerne tilknyttes ud fra deres sammenvægtede grundlagsrente (beregnet efter kontributionsbekendtgørelsens § 3, stk. 4).

JØP har således en rentegruppe bestående af forsikringer i rentespændet 3,25%-4,25%, en rentegruppe bestående af forsikringer i rentespændet 2,25%-3,25% og så fremdeles.
JØP har tillige anmeldt regler om, hvorledes policer flytter rentekontributionsgruppe, når policens sammenvægtede grundlagsrente ikke længere matcher rentespændet i den rentegruppe, policen er tilknyttet, samt regler for behandling af de ufordelte midler, der er knyttet til de enkelte rentegrupper.

I henhold til det anmeldte regelsæt flyttes en police altid til den rentekontributionsgruppe, der matcher policens sammenvægtede grundlagsrente. Policernes sammenvægtede grundlagsrente vil, pga. dynamikken med flere delpolicer, løbende ændre sig, og det er derfor naturligt at en police flytter rentegruppe en eller flere gange.

Når en police skifter rentegruppe, medtages policens andel af ufordelte midler fra den afgivende rentegruppe og indgår herefter i de ufordelte midler, der hører til den modtagende rentegruppe. Andelen af ufordelte midler kan være forskellig i den afgivende og modtagende rentegruppe. Det betyder, at en police, der indtræder i en rentegruppe, kan have

bidraget enten mere eller mindre til de kollektive ufordelte midler end de øvrige medlemmer af rentegruppen. Dermed er der en risiko for omfordeling af betydelig økonomisk størrelse, når de ufordelte midler i rentegruppen skal fordeles til rentegruppens medlemmer ved fremtidige bonustilskrivninger.

For at hindre denne omfordeling fører JØP et internt regnskab, hvor det er noteret på den indtrædende police, hvor meget denne er forud eller bagud i forhold til optjeningen af de ufordelte midler, som er tilknyttet rentegruppen. Ved kommende bonusudlodninger vil beløb opført på det interne regnskab indgå i bonustildelingen. Hermed sikrer JØP, at kontributionsprincippet iagttages.

Det samlede regelsæt fremgår af pensionskassens tekniske grundlag, som er anmeldt til Finanstilsynet. Herudover er der redegjort for principperne og de konkrete udmøntninger, herunder håndtering af rentegruppeskift, hvert år i den ansvarshavende aktuars beretninger til Finanstilsynet. Hverken JØPs tekniske grundlag eller aktuarens beretninger har givet anledning til bemærkninger fra Finanstilsynet.

3. Informationspligt
I henhold til informationsbekendtgørelsen skal pensionskassen årligt oplyse medlemmerne om deres pensionsrettigheder.

Pensionsrettighederne i JØP er de garanterede ydelser, og de oplyses i den årlige pensionsoversigt.

Den depotoversigt, som JØP udsender til medlemmerne, er ikke en del af medlemmernes pensionsrettigheder, og den indeholder ikke oplysninger om den garanterede ydelse.

Der er ikke efter informationsbekendtgørelsen pligt til at udsende depotoversigter til medlemmer, men JØP har efter medlemsønsker valgt at vise depotoversigter som en serviceoplysning på pensionskassens hjemmeside. Af depotoversigterne fremgår det bl.a., hvor meget en police er forud eller bagud ved optjeningen af kollektive ufordelte midler i forhold til rentegruppen, når der er sket et rentegruppeskift.

4. Konkret for [klageren]
For [klagerens] vedkommende udgør de garanterede ydelser p.t. en garanteret livsvarig alderspension på 206.095 kr. årligt. Den kaldes i JØP for grundlagspensionen. Herudover er der tilknyttet en livsvarig, livsbetinget ægtefællepension (på 57.086 kr. årligt) samt en 10-årig livsbetinget ægtefællepension (på 44.381 kr. årligt). Disse garanterede ydelser er oplyst i [klagerens] pensionsoversigter.

Den garanterede alderspension bliver udbetalt til [klageren].

[Klagerens] police består af flere policedele på forskellige tegningsgrundlag, idet der over årene er foretaget bidragsforhøjelser og tilskrevet bonus, som er tilgået de på de pågældende tidspunkter gældende nytegningsgrundlag.

Det kan oplyses, at bonustildelinger og bidragsstigninger fra 2000 er indgået på tegningsgrundlag med 2 % i grundlagsrente, og at bonustildelinger og bidragsstigninger fra 2006 er indgået på tegningsgrundlag med 0% i grundlagsrente. [Klageren] er orienteret om dette i hhv. bilag 6 … og bilag 10 …

Herudover valgte [klageren] i forbindelse med pensionskassens omvalg i 1990 fremover at lade det på dette tidspunkt fastsatte pensionsbidrag indgå på et tegningsgrundlag med renteforudsætninger på 3.7% i stedet for som tidligere et tegningsgrundlag med renteforudsætninger på 4.25%.

Derfor er [klagerens] police i dag sammensat af policedele på forskellige tegningsgrundlag med forskellige renteforudsætninger på hhv. 4,25%, 3,7%, 2% og 0%.

Reserverne på disse forskellige underliggende tegningsgrundlag, som [klagerens] police er baseret på, fremgår af vedlagte bilag. Her kan man se, hvordan reserveudviklingen og den sammenvægtede grundlagsrente på [klagerens] police har udviklet sig over tid.

[Klageren] har pr. 1/1-2013 skiftet rentegruppe. I den forbindelse er hun kommet ind i en rigere rentegruppe, hvor hun har bidraget ca. 100.000 mindre til de ufordelte midler end de øvrige medlemmer af gruppen. Der er derfor på [klagerens] depotoversigt, hvor det interne regnskab til sikring af kontributionen vises, foretaget en regulering ved skift af kontributionsgruppe, som netop reflekterer hendes lavere forholdsmæssige bidrag til de ufordelte midler i den nye rentegruppe.

Det skal understreges, at reguleringen af depotet ikke har betydning for de garanterede ydelser, som er af præcis samme størrelse efter skiftet af rentegruppe som forinden. Depotoversigten er alene en serviceoplysning. Den ændrer ikke på de aktuarmæssigt afgivne garantier.

5. Opsummering

1. Det er pensionsoversigten, der angiver pensionsrettighederne i form af garanterede ydelser. [Klageren] får udbetalt den garanterede alderspension.
2. Depotoversigten er blot en tillægsoplysning. Der er ingen pensionsrettigheder knyttet til oplysningerne på depotoversigten.
3. JØP er forpligtet til at sikre, at tegningsgrundlaget er betryggende til enhver tid. Derfor er der over årene sket en nedsættelse af renteforudsætningen i pensionskassens tegningsgrundlag. Disse tegningsgrundlag har været anvendt for de igennem årene skete forhøjelser som følge af bonustildelinger og bidragsstigninger, og de garanterede ydelser er beregnet under hensyn hertil.
4. Beregningen af policens sammenvægtede grundlagsrente og inddeling i rentekontributionsgruppe sker i henhold til reglerne i kontributionsbekendtgørelsen og er anmeldt til Finanstilsynet.
5. [Klagerens] skift af kontributionsgruppe og den regulering, der er foretaget på hendes depotoversigt, er ligeledes i overensstemmelse med reglerne i kontributionsbekendtgørelsen. Reguleringen har ingen betydning for de garanterede ydelser.

6. 82533

Udvikling i gennemsnitlig grundlagsrente for
Reservefordeling opgjort pr. 1/1 efter bonustilskrivning for det år, der netop er gået

Dato		1.1.1984	1.1.1985	1.1.1986	1.1.1987	1.1.1988	1.1.1989	1.1.1990	1.1.1991	1.1.1992	1.1.1993
Reserve på rentegrundlag	4,25%	222.605	270.110	326.093	383.269	437.555	495.526	563.316	607.020	659.030	684.049
Reserve på rentegrundlag	3,70%	0	0	0	0	0	0	0	34.595	73.169	109.732
Reserve på rentegrundlag	2,00%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve på rentegrundlag	0,00%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gennemsnitlig grundlagsrente		4,25%	4,25%	4,25%	4,25%	4,25%	4,25%	4,25%	4,22%	4,20%	4,17%

↑ hele bidraget og bonus ind på 3.7%

Dato		1.1.1994	1.1.1995	1.1.1996	1.1.1997	1.1.1998	1.1.1999	1.1.2000	1.1.2001	1.1.2002	1.1.2003
Reserve på rentegrundlag	4,25%	731.569	772.142	813.222	862.708	922.026	964.223	1.017.092	1.048.533	1.080.855	1.114.109
Reserve på rentegrundlag	3,70%	154.445	200.921	249.787	305.124	367.489	426.864	494.287	546.508	600.448	656.248
Reserve på rentegrundlag	2,00%	0	0	0	0	0	0	0	44.350	75.324	87.899
Reserve på rentegrundlag	0,00%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gennemsnitlig grundlagsrente		4,15%	4,14%	4,12%	4,11%	4,09%	4,08%	4,07%	4,01%	3,97%	3,95%

↑ bidragsstigning og bonus ind på 2%

Dato		1.1.2004	1.1.2005	1.1.2006	1.1.2007	1.1.2008	1.1.2009	1.1.2010	1.1.2011	1.1.2012	1.1.2013	1.1.2014
Reserve på rentegrundlag	4,25%	1.148.369	1.183.735	1.220.357	1.258.470	1.298.330	1.340.246	1.283.770	1.171.683	965.515	941.532	917.201
Reserve på rentegrundlag	3,70%	714.083	774.169	836.789	902.288	971.086	1.043.728	1.120.921	1.203.561	1.187.665	1.155.844	1.123.776
Reserve på rentegrundlag	2,00%	104.334	145.560	158.696	172.250	186.350	201.096	346.638	562.621	543.941	527.060	510.196
Reserve på rentegrundlag	0,00%	0	0	30.622	109.822	172.106	246.274	256.151	265.418	252.917	244.207	235.567
Gennemsnitlig grundlagsrente		3,93%	3,89%	3,83%	3,70%	3,61%	3,52%	3,42%	3,30%	3,249%	3,253%	3,257%

↑ bidragsstigning og bonus ind på 0%

"

Klageren har i et påstandsdokument af 15/1 2016 "vedrørende beregning af pension" anført:

> **"PÅSTANDE:**
> **Mest principal påstand:** Klagers grundlagspension og ægtefællepension pr. 1. oktober 2011, hvor klager, der er selvbetaler, gik på pension, skal fastsættes på grundlag af
>
> 1) klagers pensionsopsparing, foretaget frem til 1. januar 1990, herunder tilskreven bonus i alt 563.316 kr. og med tillæg af efterfølgende årligt tilskreven bonus og med en garanteret årlig mindsterente på 4,5 % efter skat af opsparingen frem til 1. oktober 2011 d.v.s. med renters rente
>
> 2) klagers pensionsopsparing foretaget efter 1. januar 1990, herunder årligt tilskreven bonus og med en garanteret årlig mindsterente på 3,7 % efter skat af opsparingen frem til 1. oktober 2011 d.v.s. med renters rente,
>
> og begge pensionsopsparinger med ret til bonus i form af overskudsrente og risikooverskud til sikring af realværdien af pensionen ved opskrivning af ydelserne og som tilskrevet frem til 1. oktober 2011.
>
> **Mere principal påstand:** Såfremt det antages, at JØP har været berettiget til ensidigt at ændre grundlagsrenten på 4,5 % til 4,25 %, nedlægges der påstand som i den mest principale pastand, men således at der indsættes 4,25 % i stedet for 4,5 %.

Principal påstand: Såfremt der er hjemmel for JØP - i medfør til Finanstilsynets bekendtgørelser nr. 433 af 7. juni 1999, nr. 574 af 19. juni 2008, nr. 1369 af 8. december 2008 og nr. 1369 af 10. december 2010 om grundlagsrente for livsforsikringsvirksomhed - til ensidigt at ændre den mellem JØP og klager som selvbetaler i marts 1990 indgåede pensionsaftale, og den mellem klager og JØP i marts 1990 indgåede pensionsaftale derfor er bortfaldet som følge af bristende forudsætninger, skal klagers grundlagspension og ægtefællepension pr. 1. oktober 2011 fastsættes på grundlag af

1) klagers pensionsopsparing, foretaget frem til 1. oktober 2011, herunder årligt tilskreven bonus og med en garanteret årlig mindsterente på 4,5 % efter skat af opsparingen frem til 1. oktober 2011 d.v.s. med renters rente, og med ret til bonus i form af overskudsrente og risikooverskud til sikring af realværdien af pensionen ved opskrivning af ydelserne og som tilskrevet frem til 1. juli 2001,

2) klagers pensionsopsparing i form af bidragsstigninger, indskud og bonus indbetalt/tilskrevet fra 1. juli 2001 til 31. december 2010 med en garanteret årlig mindsterente på 2 % efter skat frem til den 1. oktober 2011 d.v.s. med renters rente og med ret til bonus i form af overskudsrente og risikooverskud til sikring af realværdien af pensionen ved opskrivning af ydelserne frem til 1. januar 2011, og

3) klagers pensionsopsparing i form af bidragsstigninger, indskud og bonus indbetalt/tilskrevet fra 1. januar 2011 til 1. oktober 2011 med en garanteret årlig mindsterente på 1 % efter skat frem til den 1. oktober 2011 d.v.s. med renters rente og med ret til bonus i form af overskudsrente og risikooverskud til sikring af realværdien af pensionen ved opskrivning af ydelserne og som tilskrevet frem til 1. oktober 2011.

Subsidiær påstand: Såfremt det antages, at JØP har været berettiget til ensidigt at ændre grundlagsrenten på 4,5 % til 4,25 %, nedlægges der påstand som i den principale påstand, men således at der indsættes 4,25 % i stedet for 4,5 %.

Mere subsidiær påstand: Såfremt der er hjemmel til for JØP - i medfør til Finanstilsynets bekendtgørelser nr. 433 af 7. juni 1999, nr. 574 af 19. juni 2008, nr. 1369 af 8. december 2008 og nr. 1369 af 10. december 2010 om grundlagsrente for livsforsikringsvirksomhed - ensidigt at ændre den mellem JØP og klager som selvbetaler i marts 1990 indgåede pensionsaftale og uden bortfald af aftalen i sin helhed, skal klagers grundlagspension og ægtefællepension pr. 1. oktober 2011 fastsættes på grundlag af

1) klagers pensionsopsparing, foretaget frem til 1. januar 1990, herunder tilskreven bonus i alt 563.316 kr. og med tillæg af efterfølgende årligt tilskreven bonus og med en garanteret årlig mindsterente på 4,5 % efter skat af opsparingen frem til 1. oktober 2011 d.v.s. med renters rente, og med ret til bonus i form af overskudsrente og risikooverskud til sikring af realværdien af pensionen ved opskrivning af ydelserne frem til 1. juli 2001,

2) klagers pensionsopsparing foretaget efter 1. januar 1990, herunder årligt tilskreven bonus og med en garanteret årlig mindsterente på 3,7 % efter skat af opsparingen frem til 1. oktober 2011 d.v.s. med renters rente, og med ret til bonus i form af overskudsrente og risikooverskud til sikring af realværdien af pensionen ved opskrivning af ydelserne frem til 1. juli 2001,

3) klagers pensionsopsparing i form af bidragsstigninger, indskud og bonus indbetalt/tilskrevet fra 1. juli 2001 til 31. december 2010 med en garanteret årlig mindsterente på 2 % efter skat frem til den 1. oktober 2011 d.v.s. med renters rente og med ret til bonus

i form af overskudsrente og risikooverskud til sikring af realværdien af pensionen ved opskrivning af ydelserne frem til 1. januar 2011, og

4) klagers pensionsopsparing i form af bidragsstigninger, indskud og bonus indbetalt/tilskrevet fra i. januar 2011 til 1. oktober 2011 med en garanteret årlig mindsterente på 1 % efter skat frem til den 1. oktober 2011 d.v.s. med renters rente og med ret til bonus i form af overskudsrente og risikooverskud til sikring af realværdien af pensionen ved opskrivning af ydelserne og som tilskrevet frem til 1. oktober 2011.

Mest subsidiær påstand: Såfremt det antages, at JØP har været berettiget til ensidigt at ændre grundlagsrenten på 4,5 % til 4,25 %, nedlægges der påstand som i den mere subsidiær påstand; men således at der indsættes 4,25 % i stedet for 4,5 %.

Tertiær påstand: Såfremt det antages, at JØP har været berettiget til ensidigt at ændre grundlagsrenterne for bidragsstigninger, indskud og bonus ud over, hvad der er fastsat i Finanstilsynets bekendtgørelser om grundlagsrente for livsforsikringsvirksomhed og den mellem klager og JØP i marts 1990 indgåede pensionsaftale derfor er bortfaldet som følge af bristende forudsætninger, nedlægges der påstand som i den principale påstand, men således at der indsættes 0 % fra den 1. januar 2006 i pkt. 3) og datoen 31. december 2005 indsættes i stedet for datoen 31. december 2010 i pkt. 2).

For det tilfælde, at JØP findes berettiget til ensidigt at nedsætte grundlagsrenten til 0 % for bidragsstigninger, indskud og bonus betalt/tilskrevet efter 1. januar 2006, skal JØP på grundlag af klagers pensionsopsparing i pkt. 3) fastsætte en pension til klager på samme vilkår som til medlemmer, der er optaget den 1. januar 2006 og senere, idet det strider mod lov om finansiel virksomhed § 21, stk. 1 om betryggende og rimelige forhold, at klager for neden del af klagers pensionsopsparing ikke er tillagt nogen pension overhovedet, dog under den udtrykkelige forudsætning at en pension beregnet i overensstemmelse med vilkårene i afdeling 2 ingensinde kan medføre en nedsættelse af klagers grundlagspension på 206.095 kr.

Mere tertiær påstand: Såfremt det antages, at JØP har været berettiget til ensidigt at ændre grundlagsrenten på 4,5 % til 4,25 %, nedlægges der påstand som i den tertiære påstand, men således at der indsættes 4,25 % i stedet for 4,5 %.

Mest tertiær påstand: Såfremt det antages, at JØP har været berettiget til ensidigt at ændre grundlagsrenterne for bidragsstigninger, indskud og bonus ud over, hvad der er fastsat i Finanstilsynets bekendtgørelser om grundlagsrente for livsforsikringsvirksomhed og uden bortfald af den mellem klager og JØP i marts 1990 indgåede pensionsaftale i sin helhed, nedlægges der påstand som i den mere subsidiære påstand, men således at der indsættes 0 % fra den 1. januar 2006 i pkt. 4) og datoen 31. december 2005 indsættes i stedet for datoen 31. december 2010 i pkt. 3).

For det tilfælde, at JØP findes berettiget til ensidigt at nedsætte grundlagsrenten til 0 % for bidragsstigninger, indskud og bonus betalt/tilskrevet efter 1. januar 2006, skal JØP på grundlag af klagers pensionsopsparing i pkt. 4) fastsætte en pension til klager på samme vilkår som til medlemmer, der er optaget den 1. januar 2006 og senere, idet det strider mod lov om finansiel virksomhed § 21, stk. 1 om betryggende og rimelige forhold, at klager for denne del af klagers pensionsopsparing ikke er tillagt nogen pension overhovedet, dog under den udtrykkelige forudsætning at en pension beregnet i overensstemmelse med vilkårene i afdeling 2 ingensinde kan medføre en nedsættelse af klagers grundlagspension på 206.095 kr.

Kvartær påstand: Såfremt det antages, at JØP har været berettiget til ensidigt at ændre grundlagsrenten på 4,5 % til 4,25 %, nedlægges der påstand som i den mest tertiære påstand, men således at der indsættes 4,25 % i stedet for 4,5 %.

Mere kvartiær påstand: Såfremt der gives JØP medhold i, at klagers pensionsordning er en gennemsnitsrenteordning med hjemmel til de i JØP's indlæg af 30. april 2015 i afsnit 2.2 beskrevne instrumenter og at der er hjemmel for JØP til ensidigt at ændre den mellem JØP og klager som selvbetaler i marts 1990 indgåede pensionsaftale ud over, hvad der er fastsat i Finanstilsynets bekendtgørelser nr. 433 af 7. juni 1999, nr. 574 af 19. juni 2008, nr. 1369 af 8. december 2008 og nr. 1369 af 10. december 2010 om grundlagsrente for livsforsikringsvirksomhed og den mellem klager og JØP i marts 1990 indgåede pensionsaftale derfor helt åbenbart er bortfaldet som følge af bristende forudsætninger, skal klagers grundlagspension pr. 1. oktober 2011 fastsættes på grundlag af

1) klagers pensionsopsparing, foretaget frem til 1. oktober 2011, herunder årligt tilskreven bonus og med en årlig på 4,5 % efter skat af opsparingen frem til 1. oktober 2011 og med ret til bonus i form af overskudsrente og risikooverskud til sikring af realværdien af pensionen ved opskrivning af ydelserne og som tilskrevet frem til 1. juli 2001,

2) klagers pensionsopsparing i form af bidragsstigninger, indskud og bonus indbetalt/tilskrevet fra 1. juli 2001 til 31. december 2005 med en årlig på 2 % efter skat og med ret til bonus i form af overskudsrente og risikooverskud til sikring af realværdien af pensionen ved opskrivning af ydelserne frem til 31. december 2005 og

3) klagers pensionsopsparing i form af bidragsstigninger, indskud og bonus indbetalt/tilskrevet fra 1. januar 2006 til 1. oktober 2011 med en årlig rente på 0 % og med ret til bonus i form af overskudsrente og risikooverskud til sikring af realværdien af pensionen ved opskrivning af ydelserne som tilskrevet frem til 1. oktober 2011.

For det tilfælde, at JØP findes berettiget til ensidigt at nedsætte grundlagsrenten til 0 % for bidragsstigninger, indskud og bonus betalt/tilskrevet efter 1. januar 2006, skal JØP fastsætte en pension til klager på samme vilkår som til medlemmer, der er optaget den 1. januar 2006, idet det strider mod lov om finansiel virksomhed § 21, stk. 1 og 2 om betryggende og rimelige forhold, at klager for denne del af klagers pensionsopsparing ikke er tillagt nogen pension overhovedet, dog under den udtrykkelige forudsætning at en pension beregnet i overensstemmelse med vilkårene i afdeling 2 ingensinde kan medføre en nedsættelse af min grundlagspension på 206.095 kr.

Mest kvartiær påstand: Såfremt det antages, at JØP har været berettiget til ensidigt at ændre grundlagsrenten på 4,5 % til 4,25 %, nedlægges der påstand som i den mere kvartiære påstand, men således at der indsættes 4,25 % i stedet for 4,5 %.

Det præciseres, at klagers grundlagspension og ægtefællepension ingensinde kan fastsættes til et lavere beløb end 206.095 kr., 57.086 kr. og 44.381 kr.

ANBRINGENDER:
Klager gør gældende, at der mellem JØP og klager, der er selvbetaler, i marts 1990 blev indgået en pensionsaftale, hvorefter klagers pensionsopsparing frem til den 1. januar 1990, herunder tilskreven bonus, på i alt 563.316 kr. og efterfølgende årligt tilskreven bonus skal forrentes med en garanteret årlig mindsterente på 4,5 % efter skat, og hvorefter

opsparing foretaget efter den 1. januar 1990, herunder årligt tilskreven bonus skal forrentes med en garanteret årlig mindsterente på 3,7 % efter skat, og begge pensionsopsparinger med ret til bonus i form af overskudsrente og risikooverskud til sikring af realværdien af pensionen ved opskrivning af ydelser alt frem til den 1. oktober 2011, hvor klager gik på pension.

Der henvises til bilag 2, 3, 7, 15, 41, 42 og 44.

Klager gør gældende,

- at det er i strid med den aftale, som JØP og klager som selvbetaler indgik i marts 1990
- at det er i strid med rimeligheds- og ligebehandlingsprincippet i lov om finansiel virksomhed § 21, stk. 1 og 2,
- at det er i strid med Finanstilsynets afgørelse af 20. april 2001, hvorefter medlemmerne af JØP ikke kan berøves deres grundlagsrenter,

at klagers grundlagspension, da klager den 1. oktober 2011 som …-årig gik på pension, blev fastsat med en sammenvægtet grundlagsrente på 3,42 %, uagtet klager havde foretaget følgende pensionsopsparing:

> klagers hensættelser pr. 31. december 1990 på 563.316 kr. med tillæg af de garanterede mindsterenter på 4,5 % frem til 1. oktober 2011 i beløb sig til alt 1.554.803 kr., hvortil kommer bonus fra tilskreven højere faktisk rente og fra risikooverskud
>
> klagers indbetalinger på i alt 1.196.989 kr. med tillæg af de garanterede mindsterenter på 3,7 % for tiden 1. januar 1990 til 1. oktober 2011 beløb sig til i alt 1.786.453 kr., hvortil kommer bonus fra tilskreven højere faktisk rente og fra risikooverskud.

Klager præciserer, at beløbene på 1.554.803 kr. og 1.786.453 kr. er opgjort alene på grundlag af saldoen på 563.316 kr. i gammel ordning og de efterfølgende indbetalinger på ny ordning og med de årligt tilskrevne mindsterenter på 3,7 % og 4,5 %, men uden fradrag af omkostninger og uden tillæg af tilskreven bonus ud fra den betragtning at bonus navnlig i perioden 1990-2000 langt har oversteget omkostningerne.

Klager har foretaget opgørelsen for at anskueliggøre, at det helt åbenbart strider mod den mellem JØP og klager som selvbetaler i marts 1990 indgåede pensionsaftale at beregne klagers pension pr. 1. oktober 2011 med en sammenvægtet grundlagsrente på 3,42 %.

Klager gør gældende, at reserverne skal opgøres i overensstemmelse med den mellem JØP og klager i marts 1990 indgåede pensionsaftale.

Klager bestrider, at JØP ensidigt har kunne ændre de aftalte grundlagsrenter til respektive 4,25 %, 2 % og 0%.

Det er klart, at JØP ikke vilkårligt kan administrere pensionskassen, men er bundet af vedtægter, regulativer m.v. og under tilsyn af myndighederne, her Finanstilsynet. Det er ligeså klart, at JØP er bundet af de aftaler, som JØP indgår med medlemmerne af pensionskassen. JØP kan lige så lidt i dag som i 1990 ensidigt ændre en klar pensionsaftale.

Det centrale i pensionsaftalen er, at de garanterede pensionsydelser ved klagers pensionering bliver fastsat på grundlag af pensionsopsparingen og afkastet heraf. Klager var garanteret en årlig mindsteforrentning på henholdsvis 4,5 % og 3,7 % og havde ret til bonus i

form af årlig tilskrivning af overskudsrente og risikooverskud til sikring af realværdien af pensionen ved opskrivning af ydelserne.

Pensionsopsparingen, herunder forrentningen er afgørende for den endelige fastsættelse af den garanterede pensionsydelse ved klagers pensionering den 1. oktober 2011.

JØP har stedse hvert år fremsendt en depotoversigt, der efter tillæg af bidrag, renter og risikooverskud og efter fradrag af skat, risikounderskud og udgifter til administration opgør saldoen på pensionsopsparingen.

JØP har stedse oplyst, at pensionerne blev beregnet på grundlag af pensionsopsparingen og fremtidige pensionsbidrag.

Der henvises til bilag 45-53, hvori JØP ved fremsendelse af pensionstilsagn/oversigter 1991-1999 til klager blandt andet oplyser følgende:

> *'Hermed fremsendes pensionstilsagn, hvor dine pensionsrettigheder pr. 31. december ... er opgjort. Pensionsrettighederne afhænger dels af allerede foretagen opsparing og afkast heraf og dels af forventede fremtidige pensionsbidrag.'*

I JØP Nyhedsbrev juni 1996, der er fremlagt som bilag 63, anfører JØP om sine depotoversigter blandt andet følgende:

> *'Saldoen på kontoopgørelsen må ikke opfattes som et kontantbeløb, du kan få udbetalt, men som et beløb, der i sidste ende danner grundlag for beregning af de pensioner, der fremgår af din pensionsoversigt. Hovedreglen er, at jo større din saldo er, jo større bliver beløbene i din pensionsoversigt.'*

Efter 2000 har JØP i de supplerende vejledninger til pensionsoversigterne stedse oplyst, at depotoversigten viste udviklingen i de pensionsmæssige hensættelser, og at hensættelserne var grundlaget for beregning af pensioner. Der henvises til eksempelvis bilag 59, supplerende vejledning til Pensionsoversigt 2002 og til den seneste supplerende vejledning, som klager har modtaget fra JØP, vejledningen til Pensionsoversigt 2010. I vejledningen, der er fremlagt som bilag 30, oplyser JØP om depotoversigten:

> ***'Hensættelser/depotoversigt***
> *Pensionsoversigten oplyser JØPs hensættelser på din pensionsordning ultimo 2009 efter bonus for 2009. Det oplyste beløb svarer til tilbagekøbsværdien før omkostninger. … Pensionerne beregnes på grundlag af hensættelserne og dine forventede fremtidige indbetalinger.'*

JØP har løbende opskrevet pensionsydelserne i takt med, at bidragene var blevet forhøjet og bonus tilskrevet og med fremregning af de garanterede årlige mindsterenter på 4,5 % og 3,7 % og frem til og med 1999 oplyst de garanterede pensionsydelser ved 62 år og 63 år i overensstemmelse hermed.

Klager gør gældende, at JØP er bundet af det pensionstilsagn, som JØP har afgivet i det som bilag 7 fremlagte pensionstilsagn 90, hvorefter JØP oplyser en samlet pension på ny og gammel ordning på i alt 168.830 kr. inkl. pensionisttillæg på 18 % eller en garanteret pension på 143.076 kr. med en engangsudbetaling på 122.796 kr. ved 62 år og på henholdsvis 154.745 kr. og 135.805 kr. ved 63 år, og hvorefter den garanterede pensionsydelse er fastsat på grundlag af en pensionsopsparing pr. 31. december 1989 på 563.316

kr., fortsat betaling af et månedligt pensionsbidrag på 3.215,99 kr. og indregnet med en foreløbig rente på 3,7 % og 4,5 %, men uden indregning af fremtidige bonustilskrivninger.

Klager gør særligt gældende, at JØP er bundet af pensionstilsagnet i det som bilag 7 fremlagte Pensionstilsagn 90, hvorefter JØP garanterer en årlig pension, d.v.s. efter fradrag af pensionisttillægget på 18 %, i gammel ordning på 81.678 kr. ved 62 år og 86.842 kr. ved 63 år på grundlag af en pensionsopsparing pr. 31. december 1989 på 563.316 kr. og indregnet med en foreløbig rente på 4,5 %, men uden indregning af fremtidige bonus.

Pensionstilsagnet er i fuld overensstemmelse med den mellem JØP og klager i marts 1990 indgåede pensionsaftale.

Klager gør gældende, at de i pensionstilsagnet indeholdte pensioner ikke kan ændres, og at der hertil kommer de efterfølgende pensionsopskrivninger som følge af de løbende tilskrivninger af bonus, der ligeledes skal forrentes med en årlig mindsterente på 4,5 %.

Klager gør i den forbindelse gældende, at der efterfølgende navnlig i årene 1990-2000 årligt er tilskrevet betydelig bonus i form af overskudsrente og risikooverskud på den gamle ordning.

Der henvises til den som bilag 66 fremlagte opstilling over faktisk forrentning af gammel ordning.

På tilsvarende måde er JØP bundet af det pensionstilsagn, som JØP har afgivet i den som bilag 53 fremlagte Pensionsoversigt 99, hvorefter JØP garanterer en årlig pension, d.v.s. efter fradrag af pensionisttillægget på 16 %, på 173.866 kr. med en engangsudbetaling på 286.950 kr. ved 62 år og henholdsvis 187.759 kr. og 311.958 kr. ved 63 år, og hvorefter den garanterede pensionsydelse er fastsat på grundlag af en pensionsopsparing pr. 31. december 1998 på 1.391.087 kr., fortsat betaling af pensionsbidrag på 3.934,61 kr. og indregnet med en foreløbig rente på 3,7 % og 4,25 %, men uden indregning af fremtidige bonustilskrivninger.

Klager gør gældende,

- at pensionstilsagnet har de garanterede grundlagsrenter på 3,7 % og 4,5/4,25 % som forudsætning,
- at en nedsættelse af grundlagsrenterne derfor vil medføre en nedsættelse af pensionstilsagnet,
- at en nedsættelse af grundlagsrenterne derfor alene kan ske med klagers udtrykkelige samtykke, og
- at nedsættelse af JØP's pensionstilsagn alene kan ske med klagers udtrykkelige accept.

Klager gør videre gældende, at bonus indgår i klagers pensionsopsparing pr. 31. december 1998 på 1.397.087 kr. og er blevet anvendt til opskrivning af de garanterede ydelser i pensionstilsagnene i Pensionsoversigt 99 (bilag 55), således at når bonus er tilskrevet klager, kan den efterfølgende ikke inddrages.

Klager henviser til den som bilag 57 fremlagte Rapport om bonus i livsforsikring s. 17, hvor Finanstilsynet anfører følgende:

'Der er ikke principiel forskel på midler, der stammer fra bonustilskrivning, midler, der stammer fra indskud på en ny forsikring, eller midler, det stammer fra præmieforhøjelser på eksisterende forsikringer.'

og på s. 18 følgende:

'Det har historisk været almindeligt, at bonus er blevet anvendt til opskrivning af de garanterede ydelser, således at når bonus er tilskrevet den enkelte forsikringstager, kan den ikke efterfølgende inddrages.'

Klager henviser til den af Finanstilsynet i 1997 afgivne Rapport om fastsættelse af maksimal grundlagsrente, der fremlægges som bilag 65, hvor det på s. 22 anføres:

'Overvejelserne førte til, at Finanstilsynet besluttede at skærpe sin hidtidige praksis, således at nedsættelse af pensionstilsagn fremtidig kun kan ske med den enkeltes udtrykkelige samtykke.'

Dette må gælde så meget mere, når klager er selvbetaler.

Klager gør gældende, at det var i strid med de tidligere afgivne pensionstilsagn, da JØP i den som bilag 57 fremlagte Pensionsoversigt 2000 indregnede fremtidige renter med 3 % i stedet for grundlagsrenter på 3,7 % og 4,5/4,25 % og oplyste pensionen ved 62 år til 202.380 kr. inkl. pensionisttillæg på 30 % eller 155.677 kr. i beregnet pension med en engangsudbetaling på 286.950 kr. ved 62 år og respektive 168.148 kr. og 311.958 kr. ved 63 år.

Klager henviser til, at Finanstilsynet efterfølgende i sin afgørelse af 20. april 2001 påbød JØP at ændre 2000 beregningsgrundlaget til det for 1999 gældende, og med den begrundelse, at JØP's medlemmer ikke kunne berøves deres grundlagsrenter.

JØP bestrider ikke, at Finanstilsynet har truffet afgørelse som oplyst af klager, men har afvist at opfylde klagers provokation om at fremlægge Finanstilsynets afgørelse.

I den som bilag 61 fremlagte Pensionsoversigt 2001 oplyste JØP om Finanstilsynets afgørelse af 20. april 2001 følgende:

'Beregningsgrundlaget er efter pålæg fra Finanstilsynet tilbageført til det før 1. januar 2000 gældende grundlag med enkelte ændringer … Der gøres specielt opmærksom på, at pensionisttillægget er nedsat fra 30 pct. i 2000 til 16 pct. i 2001. Dette kan indebære en nedsættelse af pensionen i forhold til pensionsoversigten for 2000 …'

Klager mærker, at pensionisttillægget ikke er garanteret og fastsættes af JØP's bestyrelse hver den 1. januar og 1. juli. Pensionisttillægget har været støt faldende og er fastsat til 0 i 2016 for klagers rentekontributionsgruppe F. Der henvises til bilag 72.

Klager gør derfor gældende, at JØP i den som bilag 61 fremlagte Pensionsoversigt 2001, - hvor JØP har oplyst en beregnet pension på 214.992 kr. inkl. pensionisttillæg på 16 % eller en beregnet d.v.s. ikke-garanteret pension på 185.338 kr. med en engangsudbetaling på 295.140 kr. ved 62 år og respektive 200.307 kr. og 295.140 kr. ved 63 år på grundlag af en pensionsopsparing pr. 31. december 2000 på 1.639.391 kr. og med fortsat betaling af et månedligt bidrag på 4.416,15 kr., - i overensstemmelse med Finanstilsynets afgørel-

se af 20. april 2001 har indregnet fremtidige grundlagsrenter på 3,7 % og 4,25 %, men beregningsrente på 3 % på indskud, bidragsstigninger og bonus tilskrevet efter den 1. januar 2000. Grundlagspensionen ved 62 år og 63 år er ikke oplyst i pensionsoversigten.

Klager gør videre gældende, at der skete en væsentlig forhøjelse af grundlagspensionerne efter Finanstilsynets afgørelse af 20. april 2001. I Pensionsoversigt 2000 (bilag 57) er grundlagspensionen ved 67 år opgjort til 269.088 kr. inkl. pensionisttillæg på 30 % eller 231.972 kr. i ren grundlagspension, hvorimod grundlagspensionen inkl. pensionisttillæg på 16 % - efter Finanstilsynets afgørelse af 20. april 2001 – i pensionsoversigt 2001 (bilag 61) blev opgjort til 372.960 kr. eller i ren grundlagspension til 321.517 kr.

Klager har derfor – også efter 2000 – stedse foretaget indbetaling på sin pensionsordning i tillid til, at pensionsopsparingerne ville blive forrentet i overensstemmelse med den mellem JØP og klager i 1990 indgåede pensionsaftale, med de afgivne pensionstilsagn og med Finanstilsynets afgørelse af 20. april 2001.

JØP har løbende opskrevet pensionsydelserne i takt med, at bidragene blev forhøjet og bonus blev tilskrevet og med fremregning af de garanterede årlige mindsterente på 4,5 % og 3,7 % og frem og med 1999 oplyst ydelserne i overensstemmelse hermed.

Fra 2001 og fremefter har JØP i pensionsoversigt alene oplyst ydelserne beregnet med 'grundlagsrenten/beregningsrenten', d.v.s. at de indeholdte ydelser kunne nedsættes med ikke oplyst beløb. I nogle oversigter er tillige oplyst en 'minimumspension' eller 'grundlagspension ved 67/65 år. I vejledninger til pensionsoversigterne har JØP stedse oplyst, at grundlagspensionen blev beregnet med grundlagsrenterne. Der henvises eksempelvis til Supplerende vejledning til Pensionsoversigt 2002, der vedlægges som bilag 59.

Det forhold, at JØP fra 2001 alene afgiver pensionstilsagn ved 67 år og senere ved 65 år og undlader at oplyse, hvorledes tilsagnene er beregnet kan ikke statuere en ændring af pensionsaftalen.

Klager har derfor – også efter 2000 – stedse foretaget indbetaling på sin pensionsordning hos JØP i tillid til, at opsparingerne ville blive forrentet og årligt tilskrevet bonus med opskrivning af ydelser alt i overensstemmelse med den i marts 1990 med JØP indgåede pensionsaftale.

Særligt vedrørende [aktuarens] redegørelse [af 12/1 2015] for klagers pensionsordning og opgørelse af klagers reserver på rentegrundlag:

Klager bestrider, at der som beskrevet … ved klagers optagelse i JØP er indgået en oprindelig pensionsaftale om et forud aftalt pensionsbidrag og en garanteret pensionsydelse. Ved sin ansættelse i den 25. august 1975 blev klager – uden kendskab til hverken pensionsydelse eller pensionsbidrag – optaget som medlem af JØP og modtog først efterfølgende i oktober 1976 sit første pensionstilsagn.

Da klager i marts 1990 indgik pensionsaftalen med JØP lå der ikke et pensionstilsagn til grund for aftalen.

Det som bilag 7 fremlagte Pensionstilsagn 90 er udsendt af JØP i juni 1990.

De som bilag 2 og 3 fremlagte Pensionstilsagn 89 er alene udkast til pensionstilsagn og med indregning af fremtidige renter på 3,5 % og 4,5 % og ikke de senere aftalte grund-

lagsrenter på 3,7 % og 4,5 %. I det som bilag 3 fremlagte udkast er den årlige pension i gammel ordning og ekskl. pensionisttillæg på 18 % beregnet til 78.361 kr. ved 62 år og 83.315 kr. ved 63 år.

Til sammenligning hermed er den årlige pension i gammel ordning – efter tilskrivning af bonus for 1989 med 22.875 kr. og indregning af fremtidige grundlagsrenter på 3,7 % og 4.5 % - i Pensionstilsagn 90 (bilag 7) beregnet til 81.678 kr. ved 62 år og 86.842 kr. ved 63 år.

Efter at være blevet … i 1987 indgik klager i marts 1988 en telefonisk aftale om at indtræde som selvbetaler og at betale normalbidraget og uden at JØP i den forbindelse afgav et pensionstilsagn på grundlag af normalbidraget.

De efterfølgende forhøjelserne af bidragene er dikteret af JØP, og bidragsforhøjelserne er opkrævet af JØP og betalt af klager over PBS.

Klager bestrider, at det følger af Finanstilsynets bekendtgørelser om grundlagsrente i livsforsikringsvirksomhed, at der for bidragsforhøjelser, indskud og bonustildelinger oprettes nye delaftaler.

Klager har ikke indgået andre aftaler, herunder delaftaler end aftalerne indgået i henholdsvis marts 1988 og marts 1990.

JØP har årligt udsendt pensionstilsagn i maj-oktober måned beregnet på grundlag klagers pensionsopsparing ultimo det foregående år og under forudsætning af fortsat betaling af de i december måned det foregående år opkrævede og betalte pensionsbidrag. Fra 2000 har JØP alene oplyst grundlagspensionen ved 67 år og fra 2006 alene ved 65 år og uden engangsydelse. Der henvises eksempelvis til den som bilag 17 fremlagte Pensionsoversigt 2010, der er udsendt i maj 2010, og som er den seneste pensionsoversigt, klager modtog før sin pensionering den 1. oktober 2011.

Klager bestrider, at klagers pensionsordning er et gennemsnitsrenteprodukt, herunder med de instrumenter som der er beskrevet i JØP's indlæg af 30. april 2015, afsnit 2.2.

Klager er hverken før, i forbindelse med eller efter indgåelsen af pensionsaftalen i 1990 eller under denne klagesag af JØP blevet oplyst om et gennemsnitsrenteprodukt.

Klager bemærker, at JØP den dag i dag ikke har oplyst om, hvad et gennemsnitsrenteprodukt er, hvornår det indført og med hvilken hjemmel.

Klager har hverken aftalt eller accepteret endsige er blevet informeret om gennemsnitsrenteprodukt eller fordeling af renteover- eller underskud eller at reserver med forskellige grundlagsrenter er 'forbundne kar'.

Det strider også så helt åbenbart mod argumentationen fra JØP's aktuars side og mod hans beregninger for en nedsættelse af grundlagsrenten fra 4,5 % til 3,7 % som den fremgår af de som bilag 15 og 40 fremlagte beregninger, hvorefter grundlagsrenten er en 'lovet' d.v.s. en – efter almindelig sprogbrug – garanteret mindsterente, der tilskrives årligt med renters rente, og hvorefter realværdien sikres gennem årlig tilskrivning af realrenten – også med renters rente.

Det strider også så helt åbenbart mod det materiale, som JØP udsendte forud for aftaleindgåelsen i 1990, og som er fremlagt som bilag 44 og JØP bilag 3, hvori det på side 3 oplyses:

> *'For det enkelte medlem foregår tilskrivningen af renter i to omgange.*
> *Først forrentes pengene med en foreløbig rente (grundlagsrente). Herefter tilskrives hvert år pr. 1. juli det afkast, der i kalenderåret før har ligget ud over grundlagsrenten (bonus).'*

Klager gør gældende, at en ændring af pensionsaftalen til et gennemsnitsrenteprodukt kræver samtykke fra klager.

Klager bestrider, at der mellem JØP og klager er indgået aftale om et gennemsnitsrenteprodukt, herunder om anvendelse af de i JØP's indlæg af 30. april 2015 afsnit 2.2 beskrevne instrumenter.

Klager bestrider derfor, at JØP har hjemmel til at anvende de i JØP 's indlæg af 30. april 2015 under pkt. 2.2, andet afsnit beskrevne fremgangsmåder, herunder fremførsel af over- og underskud, kontostyrkelse, at overskud på et grundlag bruges til dækning af underskud på andre grundlag, og at reserver behandles som forbundne kar.

Klager henviser endvidere til Aktuarforeningens rapport fra oktober 2008 'Det fordelingsmæssige kontributionsprincip *Om fordeling og omfordeling*' (bilag 56) s. 31, hvori det anføres:

> *'Denne fordeling af renteover- eller underskud er en del af gennemsnitsrenteproduktet og er acceptabelt ud fra en aktuarmæssig synsvinkel, så længe den er accepteret af – eller mere præcist **aftalt med** – de kunder, der har produktet'.*

Klager gør gældende, at Finanstilsynet er på linje hermed i den af Finanstilsynet i juni 2004 afgivne 'Rapport om bonus i livsforsikring' (bilag 55), hvor det på side 19 anføres:

> *'Der findes eksempler inden for de seneste år på, at livsforsikringsvirksomheder har anmeldt, at ..., eller at bonus anvendes til at nedsætte opgørelsesrenten for de allerede aftalte ydelser. Livsforsikringsvirksomhederne er ikke begrænset af tilsynslovgivningen på dette område, men det afgørende for vurdering af livsforsikringsvirksomhedernes muligheder for at indføre sådanne instrumenter er, hvorvidt det er i overensstemmelse med aftalen mellem forsikringstageren og livsforsikringsvirksomheden.'*

Klager bestrider, at de i [aktuarnotatet af 12/1 2015] indeholdte reserver er korrekt opgjort.

Klager gør gældende, at det er i strid med den mellem JØP og klager i 1990 indgåede pensionsaftale og med de i 1990-1999 afgivne pensionstilsagn, at den gennemsnitlige (vægtede) forrentning af klagers pensionsopsparing er faldet – som opgjort i den … fremlagte oversigt – til 3.249 % pr. 1. januar 2012.

JØP har ikke ville opfylde klagers provokation om at oplyse, hvorledes reserverne på de respektive rentegrundlag i … oversigt er opgjort, herunder oplyse hvorledes de eksorbitante stigninger af reserverne med rentegrundlag på 2 % og 0 % eller nedsættelsen af reserven med et rentegrundlag på 4,25 % fra 1. januar 2009 til 1. januar 2011 er fremkommet.

Ovennævnte stigninger og fald kan ikke forklares af den faktiske forrentning, jf. de som bilag 21 fremlagte depotoversigter og de som bilag 64-68 fremlagte oversigter over forrentning efter skat fra 1990-2009 eller af bidragsstigninger, jf. de som bilag 31 og 32 fremlagte oversigter over indbetalte bidrag.

Klager bestrider, at der har været renteoverskud på opsparingerne med grundlagsrenter på principalt 4,5 %, subsidiært 4,25 % og 3,7 %.

Klager henviser her til den faktiske forrentning efter 2000, jf. de som bilag 66-68 fremlagte opstillinger over faktisk forrentning, og som ikke efter fradrag af den garanterede årlige minimumsforrentning har givet mulighed for overskudsrente.

Klager henviser endvidere til JØP's indlæg af 20. februar 2013, hvori JØP efter at have opregnet den faktiske forrentning efter 1999 oplyser følgende:

> *'Hvis kontorenten ikke har været tilstrækkelig til at opretholde garantiniveauerne, er forsikringen blevet styrket med kollektive midler, så garantierne overholdes.'*

De ændrede grundlagsrenter på henholdsvis 2 % og 0 %, som klager i øvrigt ikke har accepteret, kan alene finde anvendelse på bidragsstigninger og indskud, der er indbetalt efter henholdsvis den 1. juli 2001 og 1. januar 2006.

Klager bestrider derfor også af den grund, at … reserver er korrekt opgjort.

Det gøres gældende, at bidragsstigninger og bonus, henset til størrelsen af den faktiske forrentning fra 2001 og frem, ikke kan begrunde reserver med rentegrundlag på 2 % og på den bestridte 0 % af en størrelse som opgjort i [aktuarnotatet], men skal opgøres til væsentlig mindre reserver og med grundlagsrenter på 2 % og 1 %.

Klager gør gældende, at reserverne med grundlagsrenter på 2 % og 1 % kun udgør en uvæsentlig del af klagers pensionsopsparinger og derfor ikke kan begrunde en sammenvægtet grundlagsrente på 3,42 %.

Klager gør gældende, at bidragsstigninger og bonus, henset til størrelsen af den faktiske forrentning fra 2001 og frem, kun udgør en uvæsentlig del af klagers pensionsopsparinger og derfor ikke kan begrunde en sammenvægtet grundlagsrente på 3,42 %, og det uanset om de af klager påberåbte grundlagsrenter på 4,5 % og 3,7 %, de af JØP påberåbte grundlagsrenter på 4,25 %, 3,7 %, 2 % og 0 % eller de subsidiære grundlagsrenter på 4,5 %, 3,7 %, 2 % og 1 % lægges til grund for beregningen.

Klager gør derfor – på grundlag af det af JØP i indlæg af 30. april 2015 i afsnit 2.2 oplyste – gældende, at JØP ved flytning af 'renteoverskud', der formentlig er opgjort inkl. tidligere tilskrevne grundlagsrenter og renteoverskud (bonus) og med fradrag af 'gennemsnitsrenterne', fra klagers pensionsopsparinger med grundlagsrenter på 4,5/4,25 % og 3,7 % til pensionsopsparinger med grundlagsrenter på 2 % og 0 %, og at JØP derved kraftigt har forrykket forholdet mellem klagers opsparinger med forskellige grundlagsrenter til ugunst for klager som pensionsopsparer og derved gennem 'bonusanvendelsen' har nedbragt den sammenvægtede grundlagsrente.

Fra den 1. januar 2000 til 1. januar 2010 er klagers sammenvægtede grundlagsrente således faldet fra 4,07 % til 3,42 %, som klagers pension pr. 1. oktober 2011 – ifølge JØP – er beregnet med.

JØP har ved at flytte 'renteoverskud' fra klagers pensionsopsparinger med grundlagsrenter på 4,5/4,25 % og 3,7 % fået nedsat den gennemsnitlige (vægtede) forrentning fra 4,07 % til 3,42 %.

Klager gør gældende, at det er i strid med eller en omgåelse af Finanstilsynets afgørelse af 20. april 2001, hvorefter Finanstilsynet påbød JØP at tilbageføre sit beregningsgrundlag med en beregningsrente på 3 % til det før 1. januar 2000 gældende grundlag, da JØP's medlemmer ikke kunne berøves deres grundlagsrenter.

Det er i strid med den mellem JØP og klager i 1990 indgåede pensionsaftale, hvorefter klagers pensionsopsparing, herunder tilskreven bonus skal forrentes årligt med den garanterede minimumsrente på henholdsvis 4,5 % og 3,7 % efter skat frem til den 1. oktober 2011, hvor klager gik på pension, og hvorefter klagers pension skal beregnes på grundlag af klagers pensionsopsparinger pr. 1. oktober 2011.

Det er i strid med de i Pensionsoversigt 99 (bilag 53) afgivne pensionstilsagn ved 62 år og 63 år og det i pensionsoversigt 2001 (bilag 61) afgivne pensionstilsagn ved 67 år på 321.517 kr. på grundlag af en pensionsopsparing, inkl. betydelig tilskreven bonus, på 1.639.391 pr. 31. december 2000, fortsat betaling af bidrag på 4.416,15 kr. og indregning af fremtidige renter med 4,25 %, 3,7 % og 2 %.

Det bemærkes, at klager fastholder, at de fremtidige renter burde være fremregnet alene med 4,5 % og 3,7%.

Klager fremhæver endvidere, at JØP har afvist at opfylde den af klager den 15. juni og 23. september 2015 fremsatte provokation:

> Klager opfordrer JØP til at oplyse, på hvilke reservegrundlag klagers pension pr. 1. oktober 2011 de facto er beregnet, herunder at oplyse størrelsen af pensionerne på de respektive rentegrundlag på 4,25 %, 3,7 %, 2 % og 0 %.

JØP har oplyst, at klagers pension er beregnet med en sammenvægtet grundlagsrente på 3,42 % d.v.s. den sammenvægtede grundlagsrente pr. 1. januar 2010 ifølge [aktuarnotatet], og JØP på derfor antages ved beregningen af klagers pension at have set helt bort fra klagers pensionsopsparing efter 1. januar 2010, herunder bidrag og forrentning med de garanterede mindsterenter.

Dette er klart i strid med den mellem JØP og klager i 1990 indgåede pensionsaftale og de af JØP afgivne pensionstilsagn.

Det gøres gældende, at klager først ved aktuar … notat af 12. januar 2015 og aktuarens oversigt over 'Udvikling i gennemsnitlig grundlagsrente for [klageren]' er blevet gjort bekendt med, at JØP havde taget det såkaldte gennemsnitsrentesprodukt i anvendelse og de vidtrækkende og for klager helt upåregnelige konsekvenser dette produkt sammenholdt med nedsættelsen af grundlagsrenten havde for opgørelsesrenten/sammenvægtede grundlagsrente og dermed for klagers pension.

Klager er derfor berettiget til nu at gøre indsigelse såvel mod JØP's nedsættelse af grundlagsrenter som mod gennemsnitsrenteproduktet.

Klager bestrider, at der er indtrådt forældelse.

Klager gør gældende, at reserverne skal opgøres i overensstemmelse med den mellem JØP og klager i marts 1990 indgåede pensionsaftale.

Endvidere gør klager gældende, at det er i strid med rimeligheds- og ligebehandlingsprincippet i § 21, stk. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1-5, såfremt JØP forlods debiterer udgifter på hensættelserne med grundlagsrenter på 4,5 % og 3,7 % og dermed øger vægten af hensættelser med grundlagsrenter på 2 % og 1 % uforholdsmæssigt. Det samme gælder debitering til 'dækning ved død' for senere at tilskrive 'overskud ved død' som bonus med en grundlagsrente på 2 % og 1 %.

Endelig præciseres, at klager i det hele bestrider opgørelsen af opsparingerne. Det fremgår eksempelvis af [aktuarnotatet] sammenholdt med oversigten over klagers egenbetaling i bilag 67, at uagtet der i perioden 1990 til 1997 er indbetalt 298.388 kr. og forrentet med 4,25 % - 8,5 % efter skat, så opgøres opsparingen pr. 1. januar 1997 kun til 305.124 kr.

Særligt vedrørende nedsættelse af grundlagsrenterne til henholdsvis 4,25 %, 2 % og 0 %:

Klager gør gældende, at der mellem JØP og klager i marts 1990 blev indgået aftale om garanterede årlige minimumsrenter på 3,7 % og 4,5 %.

Der henvises til de som bilag 15 og 40 fremlagte opstillinger, som blev fremlagt og gennemgået af JØP's aktuar på mødet med klager, forinden aftalen blev indgået. I bilaget er alene anført 'lovede' d.v.s. garanterede renter på 4,5 % og 3,7 %.

Der henvises endvidere til det som bilag 7 fremlagte Pensionstilsagn 90, hvor den årlige pension ekskl. pensionisttillæg i den gamle ordning er fastsat til 81.678 kr. ved 62 år og 86.842 kr. ved 63 år. Det fremgår, at pensionerne er beregnet på grundlag af opsparingen ultimo 1989 på 563.316 kr., og at 'En foreløbig rente for ny og gammel ordning på henholdsvis 3,7 % og 4,5 % (understreget af klager) er på forhånd indregnet i tilsagnet.'

Klager gør gældende, at JØP er bundet af pensionstilsagnet fra 1990. JØP kan ikke efterfølgende ensidigt ændre hverken pensionsaftalen eller pensionstilsagnet.

Klager gør derfor gældende, at JØP ikke efterfølgende ensidigt kan ændre de aftalte grundlagsrenter til henholdsvis 4,25 %, 2 % og 0 %.

Den mellem JØP og klager som selvbetaler i 1990 indgåede aftale er klar og kan alene ændres ved en ny aftale. Den indgåede pensionsaftale kan alene ændres som det skete i 1990 d.v.s. med klagers udtrykkelige accept.

Aftalen kan ikke ændres ensidigt af JØP ved udsendelse af cirkulæreskrivelser, herunder nyhedsbreve og supplerende vejledninger, da pensionsaftalen, der er indgået mellem JØP og klager i marts 1990, er klar.

Klager var ikke omfattet af en overenskomst med pligt til medlemskab i JØP. Klager var selvbetaler. Klager har indgået en klar aftale med JØP. Aftalen er ikke ændret. Klager har end ikke modtaget særskilt underretning om de af JØP hævdede nedsættelser af de aftalte grundlagsrenter.

Allerede den manglende underretning medfører, at nedsættelserne til henholdsvis 4,25 %, 2 % og 0 % ikke finder anvendelse på klagers pensionsopsparing.

Dette gælder så meget mere, når klagers 'Pensionsrettigheder afhænger dels af allerede foretagen opsparing og afkast heraf (klagers understregning) og dels af .....' jf. bilag 45-53. Den garanterede minimumsforrentning er således en meget væsentlig del af pensionsaftalen.

Klager gør videre gældende, at Finanstilsynets bekendtgørelser om grundlagsrente for livsforsikringsvirksomhed som ordensforskrift regulerer det tekniske grundlag, der skal anmeldes til Finanstilsynet, og ikke inter partes forholdet, der reguleres af formueretlige regler.

Nedsættelse af grundlagsrenten for bonustilskrivning og præmiestigninger strider mod den mellem JØP og klager indgåede aftale.

Klager bestrider, at der er indtrådt forældelse.

Det fastholdes derfor, at nedsættelserne af grundlagsrenter ikke finder anvendelse på klagers pensionsaftale.

JØP skal ifølge lov om finansiel virksomhed § 21, stk. 1 administrere, så det er 'betryggende og rimeligt' for klager som medlem. Afgørende for hvad der er betryggende og rimeligt er selvfølgelig den mellem klager og JØP indgåede aftale.

Særligt vedrørende den principale påstand

For det tilfælde at JØP findes berettiget til ensidigt at ændre de med klager som selvbetaler aftalte grundlagsrenter, gør klager gældende, at en væsentlig forudsætning for klagers accept i 1990 af at nedsætte grundlagsrenten fra 4,5 pct. til 3,7 pct. er bristet, og at den mellem JØP og klager i 1990 indgåede aftale derfor er bortfaldet.

Det var i 1990 et væsentligt argument fra JØP 's side og en forudsætning for klager til at acceptere nedsættelsen, at klager ville få en højere bonus, der ville opveje nedsættelse af grundlagsrenten til 3,7 %, og at den tilskrevne bonus ville blive forrentet med minimumsrenten på henholdsvis 4,5 og 3,7 % på gammel og ny ordning frem til klagers pensionering.

Der henvises her til det som bilag 4, 5 og 44 fremlagte materiale fra JØP og det som 60 fremlagte brev af 10. marts 1990 til JØP fra klager.

Klager gør videre gældende, at ændringer af grundlagsrenten på 4,5 % alene kan ske ensidigt i det omfang, det er nødvendiggjort af Finanstilsynets bekendtgørelser om grundlagsrente for livsforsikringsvirksomhed. Klagers pension skal derfor beregnes med en grundlagsrente på 4,5 % af pensionsopsparing med undtagelse af bonus, præmiestigninger og indskud, der er tilskrevet eller indbetalt i tiden 1. juli 2001 til 31. december 2010, og af hvilke, der skal beregnes en grundlagsrente på 2 pct., samt med undtagelse af bonus,

præmiestigninger og indskud, der er tilskrevet eller indbetalt i tiden 1. januar 2011 til 30. september 2011, og af hvilke, der skal beregnes en grundlagsrente på 1 pct.

JØP har gjort gældende, at klager er underrettet om ændringen af grundlagsrenten til 2 % ved fremsendelsen af den som bilag 61 fremlagte Pensionsoversigt 2001. Pensionsoversigten er udateret, men den må være udsendt nogen tid efter Finanstilsynets afgørelse af 20. april 2001, idet der i pensionsoversigten s. 3 henvises til Finanstilsynets pålæg.

Klager gør derfor gældende, at ændringen af grundlagsrenten til 2 % tidligst kan have virkning for klager fra den 1. juli 2001.

Klager gør videre gældende, at JØP er uberettiget til at nedsætte grundlagsrenten til mere end påbudt af Finanstilsynet i bkg nr. 1369 af 10. december 2010 § 2, stk. 3 til 1 % fra den 1. januar 2011.

Særligt vedrørende den tertiære påstand:

Klager gør gældende, at en væsentlig forudsætning for den mellem JØP og klager i 1990 indgåede pensionsaftale er bristet, og at aftalen om nedsættelse af den garanterede mindsterente på 4,5 % til 3,7 % derfor er bortfaldet.

Det er helt åbenbart, at klagers pension er forringet i forhold til den aftale, klager indgik med JØP om grundlagsrenter på henholdsvis 4,5 % og 3,7 %, når klager i dag får udbetalt en pension, der er beregnet med en grundlagsrente på 3,42 pct. som følge af JØP's nedsættelse af grundlagsrenten for bonus til 2 % og 0 %.

Dette må gælde så meget mere, når JØP har nedsat grundlagsrenten for bidragsstigninger, indskud og bonus til væsentligt lavere grundlagsrenter end de maksimale grundlagsrenter fastsat i Finanstilsynets bekendtgørelser om grundlagsrente for livsforsikringsvirksomhed.

Klager gør videre gældende, at JØP skal fastsætte en pension til klager på grundlag af klagers pensionsopsparing, der har en grundlagsrente på 0.

Klager gør gældende, at det strider mod FIL § 21, stk. 1, hvorefter de i § 20, stk. nr. 1-5 anmeldte forhold skal være betryggende og rimelige for det enkelte medlem og andre berettigede efter aftalen, og mod FIL § 21, stk. 2, hvorefter de anmeldte regler efter § 20, stk. 1, nr. 3 skal være præcise og klare og føre til et rimeligt resultat, at ændringen af grundlagsrenten til 0 % indebærer, at klager for bidragsstigninger, indskud og bonus, der er indbetalt/tilskrevet efter 1. januar 2006 får en ydelse på nul kr.

Der henvises til den som bilag 20 fremlagte kendelse, afsagt den 9. januar 2009 af Erhvervsankenævnet vedrørende et tilsvarende forhold i en anden pensionskasse.

Klager gør gældende, at der skal fastsættes en pension på mindst samme vilkår, som gælder for medlemmer optaget i afdeling 2.

Der henvises til JØP bilag 10, hvor JØP om ændringen af grundlagsrenten til 0 % oplyser:

> *'De ændrede vilkår vedrørende grundlagsrente og levetid svarer til vilkårene i den nye afdeling 2.'*

Selvom klager aldrig er gjort bekendt med vilkårene i afdeling 2, kan en pension i afdeling 2 ikke være ringere end 0 kr. i pension, dog under den udtrykkelige forudsætning at en pension beregnet i overensstemmelse med vilkårene i afdeling 2 ingensinde kan medføre en nedsættelse af klagers grundlagspension på 206.095 kr.

Særligt vedrørende den mere kvartiære påstand:

…
JØP har ikke oplyst, hvad der er indholdet af 'gennemsnitsrenteproduktet', hvornår det er taget i anvendelse, og med hvilken hjemmel det er sket.

Det fremgår imidlertid af opgørelsen af reserverne i [aktuarnotatet], at reserverne med grundlagsrenter på 3,7 % og 4,25 % ikke er forrentet med de årlige mindsterenter på 3,7 % og 4,5/4,25 % frem til den 1. oktober 2011, eller hvis det er sket, så er renterne flyttet til reserverne med grundlagsrenter på 2 % og 0 %.

Dette er klart i strid med den mellem JØP og klager som selvbetaler i 1990 indgåede pensionsaftale.

Klager gør gældende, at det er åbenbart, at der er bristet en væsentlig forudsætning for pensionsaftalen og at den derfor er bortfaldet.

Særligt vedrørende kontostyrkelse:

Klager gør gældende, at JØP ikke har været berettiget til at tilskrive klagers reserver kontostyrkelse.

Klager gør først og fremmest gældende, at forrentningen frem til 1. oktober 2011 alene dækker klagers krav på mindsterenter på 3,7 % og 4,5 %, og at der allerede af den grund under hensyn til den lave forrentning ikke har været grundlag for at tilskrive kontostyrkelse overhovedet.

Der henvises til de som bilag 66-68 fremlagte opstillinger af forrentningen af gammel og ny ordning.

Der henvises endvidere til JØP's indlæg af 6. september 2012, hvori JØP om kontorenten i 2009 på 3,75 % oplyser følgende:

> *'I 2009 blev tilskrevet en kontorente på 3,75 %, men denne kontorente respekterede indbetalinger på højere grundlag, idet der var tale om en gennemsnitlig (vægtet) rente.'*

Tilskrivning af kontostyrkelse kan ikke – i strid med den i 1990 indgåede pensionsaftale og de af JØP afgivne pensionstilsagn – træde i stedet for den årlige garanterede minimumsforrentning af klagers pensionsopsparinger.

Klager gør dernæst gældende, at JØP i stedet for at henlægge optjente midler til kollektivt bonuspotentiale alene er berettiget til – uden klagers samtykke – at tilskrive klagers pensionsopsparing kontostyrkelse under forudsætning af, at klager ikke stilles ringere end hvis JØP i stedet havde henlagt de optjente midler til det kollektive bonuspotentiale.

Der henvises til Finanstilsynets Rapport om bonus i livsforsikring s. 56, klagers bilag 55, hvor Finanstilsynet på foranledning af kendelsen af 20. april 2001 vedrørende JØP, og

som også vedrørte kontostyrkelse, i brev af 2. maj 2001 til Forsikring Pension fandt anledning til at præcisere følgende:

> *'I en sådan periode, hvor det ikke anses for betryggende at tilskrive bonus på sædvanlig vis, er der imidlertid intet til hinder for – uden den enkelte forsikringstagers samtykke – at midler i stedet for at blive henlagt til bonusudjævningshensættelserne (nu: kollektivt bonuspotentiale (klagers tilføjelse)) tilskrives forsikringstagerne løbende med betingelser, der f.eks. gør, at de tilskrevne beløb kan fraføres forsikringstagerne igen. Det forudsættes, at ingen forsikringstager bliver stillet dårligere, end hvis de optjente midler var blevet henlagt til bonusudjævningshensættelserne (nu: kollektivt bonuspotentiale (klagers tilføjelse)).'*

Det bemærkes, at der i bilag 55 på det citerede sted er henvist til lov om livsforsikringsvirksomhed § 31, stk. 2, der er ophævet og erstattet af den enslydende bestemmelse i FIL § 21, stk. 2.

Klager fremhæver særligt, at Finanstilsynet i den som bilag 55 fremlagte Rapport om bonus i livsforsikring, der er afgivet i juni 2004, i indledningen på s. 5 om 'anvendelse af midlertidige bonusforanstaltninger' nu kontostyrkelse præciserer følgende:

> *'Som led i disse drøftelser er der enighed om, at Finanstilsynet ikke har hjemmel til at give livsforsikringsvirksomhederne mulighed for at handle i strid med indgåede forsikringsaftaler. Da Finanstilsynets brev til alle livsforsikringsselskaber og tværgående pensionskasser af 2. maj 2001 (vedrørende kendelsen af 20. april 2001 og gengivet på s. 56 i bilag 53 (klagers tilføjelse)) om midlertidige bonusforanstaltninger kan opfattes som en tilladelse til, at livsforsikringsvirksomhederne ensidigt kan ændre i aftalte vilkår, har Finanstilsynet besluttet at udsende et nyt brev, hvori det præciseres, at når livsforsikringsvirksomhederne tilskriver bonus, skal denne bonus anvendes i overensstemmelse med forsikringsaftalen, uanset om dette fører til, at livsforsikringsvirksomheden vælger at tilskrive en mindre bonus til forsikringstagerne.'*

Det fremgår af bilag 62, at JØP betragter kontostyrkelse som bonus uden opskrivning af pensionerne, og at denne 'bonusanvendelse' finder anvendelse på bonus for 2009, der tilskrives med virkning fra 1. juli 2010.

Det fremgår endvidere af [aktuarnotatet], at klagers reserver på rentegrundlag 4,25 % pr. 1. januar 2009 i stedet for at stige fra 1.340.246 kr. til 1.397.204 kr. falder til 1.283.770 kr. pr. 1. januar 2010, hvorved det lykkedes JØP at nedbringe den sammenvægtede grundlagsrente fra 3,52 % til 3,42 %, og efterfølgende pr. 1. januar 2011 yderligere nedsat til 1.171.683 kr. i stedet for at stige til 1.456.585 kr. ved en forrentning med grundlagsrenten på 4,25 %, hvorved det lykkedes JØP at nedbringe den sammenvægtede grundlagsrente yderligere til 3,30 %.

Det fremgår videre af [aktuarnotatet], at reserverne med grundlagsrente 2 % i samme periode stiger fra 201.096 til 562.621 kr. og reserverne med en grundlagsrente på 0 % fra 246.274 kr. til 265.418 kr.

Klager gør derfor gældende, at JØP med virkning fra 1. januar 2009 har flyttet 'renteoverskud' fra reserverne med grundlagsrenter på 4,25 % og 3,7 % og tilskrevet 'renteoverskuddet' som bonus og dermed kontostyrkelse alene på klagers reserver med de lave grundlagsrenter på 2 % og 0 %, at JØP derved har fået nedsat opgørelsesrenten/den sammenvægtede grundlagsrente på klagers pensionsopsparinger, og at klager således er

blevet stillet ringere, end hvis JØP i stedet havde henlagt de optjente midler til kollektivt bonuspotentiale.

Klager gør ligeledes gældende, at dette er i strid med den mellem JØP og klager i marts 1990 indgåede pensionsaftale og de tidligere af JØP afgivne pensionstilsagn.

Det strider ligeledes mod JØP 's indlæg af 6. september 2012 s. 2, hvor JØP oplyser følgende:

> *'I 2009 blev tilskrevet en kontorente på 3,75 %, men denne kontorente respekterede indbetalinger på højere grundlag, idet der var tale om en gennemsnitlig (vægtet) rente.'*

Klager gør gældende, at JØP har anvendt al forrentning af klagers pensionsopsparinger efter den 1. januar 2009 til kontostyrkelse d.v.s. uden opskrivning af klagers pension, og at klagers pension derfor med urette er fastsat med den pr. 1. januar 2010 opgjorte sammenvægtede grundlagsrente på 3,42 %, jf. [aktuarnotatet].

JØP har derfor været uberettiget til – uden klagers samtykke – at tilskrive kontostyrkelse og da slet ikke alene på reserverne med de lave grundlagsrenter. Klager har ikke givet samtykke til kontostyrkelse.

JØP har tidligst oplyst klager om kontostyrkelse i april 2010. Klager bestrider, at varsling på JØP's hjemmeside i december 2009 opfylder betingelserne til varsling i bkg. nr. 1132 af 17. november 2006 om information om livsforsikringsaftaler § 4, stk. 1. Klager har ikke pligt til at gå ind på JØP's hjemmeside hver dag.

Klager gør derfor gældende, at kontostyrkelse, såfremt JØP anses for berettiget til at tilskrive klagers depot kontostyrkelse, tidligst kan anvendes for midler, der er optjent i 2010 og tilskrevet i 2012.

JØP har derfor ikke været berettiget til overhovedet at tilskrive kontostyrkelse på klagers depot.

Kontostyrkelse er ikke bonus i bonusregulativets forstand. Det er fastslået af Højesteret i U2010.1843H.

Såfremt det antages, at JØP med virkning fra 2009 har været berettiget til at tilskrive klagers reserver kontostyrkelse – d.v.s. uden varsel til klager og uden klagers samtykke – gør klager derfor gældende, at JØP da alene kan tilskrive kontostyrkelse på samtlige reserver på de respektive rentegrundlag på principalt 4,5 % og 3,7 % og subsidiært tillige 2 % og 1 %, og således at kontostyrkelsen ikke ændrer opgørelsesrenten/den sammenvægtede grundlagsrente.

Klager bestrider, at JØP er berettiget til at flytte kontostyrkelse fra en reserve til en anden. Reserverne er ikke forbundne kar.

Den vægtede grundlagsrente skal alene beregnes for og har betydning for, i hvilken rentegruppe klagers pensionsordninger skal placeres. Den sammenvægtede grundlagsrente er endvidere et udmærket pejlemærke for, om reserverne størrelsesmæssigt er forrykket.

Den vægtede eller sammenvægtede grundlagsrente har derimod ingen betydning for beregningen af klagers pension, der skal beregnes for hver af de respektive opsparinger/reserver.

Klager præciserer, at tilskrivning af kontostyrkelse ikke - i strid med den indgåede pensionsaftale kan træde i stedet for den garanterede årlige minimumsforrentning af klagers pensionsopsparinger.

…

OPFORDRINGER:

1) Klager opfordrer – endnu engang – JØP til at fremlægge Finanstilsynets afgørelse af 20. april 2001.
2) Klager opfordrer – endnu engang – JØP til at oplyse, hvad der er indholdet af 'gennemsnits-Renteproduktet', hvornår det er taget i anvendelse, og med hvilken hjemmel det er sket.
3) Klager opfordrer JØP til at oplyse, på hvilke reservegrundlag klagers pension pr. 1. oktober 2011 de facto er beregnet, herunder oplyse størrelsen af pensionerne på de respektive rentegrundlag på 4,25 %, 3,7 %, 2 % og 0 %.
4) Klager opfordrer JØP til at oplyse, hvorvidt der er tilkendt klager en pension på grundlag af den del af klagers pensionsopsparing/reserver med et rentegrundlag på 0.
5) Klager opfordrer JØP til at bekræfte eller afkræfte, at min pension som oplyst af JØP's daværende formand … i brev af 30. marts 2012 er beregnet med en sammenvægtet grundlagsrente på 3,42 %.
6) Klager opfordrer JØP til at oplyse, hvor meget der er tilskrevet i kontostyrkelse fra 1. januar 2010 og fremefter på klagers depot og hvorledes kontostyrkelsen er fordelt på de respektive reserver.

Klager præciserer, at klager ikke bestrider de udgifter til skat, administration, gruppelivsforsikring m.v. som i tidens løb er fratrukket i klagers opsparing. Klager er herved gået ud fra, at udgifterne er fradraget forholdsmæssigt på klagers pensionsopsparinger i gammel og ny ordning og tillige på reserverne med grundlagsrenter på 2 % og 0 %. Det bemærkes, at klager har taget forbehold for berettigelsen af fradraget på 39.386,61 kr. for 'Reservespring ved aktualisering' i 2011, da klager ikke er omfattet af det cirkulære som JØP har påberåbt sig, men at klager har ikke ønsket dette spørgsmål inddraget under klagesagen."

I brev af 30/4 2015 fra selskabets advokat til nævnet hedder det bl.a.:

"1. JØP's tilsagn over for [klageren]

1.1 Det, JØP har givet [klageren] tilsagn om, er pensioner af en bestemt størrelse, afhængigt af hendes pensioneringsalder. JØP opfylder løbende sit tilsagn overfor [klageren].

De tilsagte pensioner fremgår af oplysningerne om grundlagspension på pensionsoversigten. De øvrige oplysninger og information som er givet til [klageren] – herunder tal og oplysninger i depotoversigterne – er alene serviceoplysninger, og der er ingen videregående pensionsrettigheder knyttet til disse oplysninger – hverken et tilsagn om en årlig minimumsrentegaranti svarende til grundlagsrenten eller en garanti for, hvorledes fremtidige bidragsstigninger og bonus anvendes.

1.2 Den information, som JØP har givet for at servicere sine medlemmer, er en meget forenklet information om et svært emne, der i sagens natur ikke er dækkende for de komplicerede aktuartekniske regler. Desuden tager informationen naturligvis udgangspunkt i

den tids viden og forudsætninger. Fx blev beregningseksemplerne (bilag 15 og 40) foretaget ud fra daværende forudsætninger om, at alle indbetalinger indgik på beregningsgrundlag med grundlagsrenter på 4,25 eller 3,7 %. Det var først 10 år senere, at Finanstilsynet pålagde pensionsselskaberne at nedsætte grundlagsrenten for fremtidige bidragsstigninger og bonus. Det hverken kunne eller burde JØP forudse i 1990. JØP kunne heller ikke i 1990 forudse, at man som følge af den økonomiske udvikling i samfundet ville blive nødt til at indføre regler om kontostyrkelse fra 2009.

Sådan information betyder ikke, at JØP ikke kan ændre sit tekniske grundlag, når det vedtages af bestyrelsen i henhold til vedtægtens regler.

1.3 Det har stedse fremgået af JØP's vedtægter (bilag 11-13…), at JØP's beregningsgrundlag fastsættes af JØP's bestyrelse, jf. fx vedtægten fra 1974, § 16 (bilag 11), og vedtægten fra 2006, § 11 (bilag 13). Dette gælder også ændringer i beregningsgrundlaget.

JØP har derfor haft fornøden hjemmel til ændre beregningsgrundlaget for fremtidige bidragsstigninger og bonus til 2% pr. 1. januar 2001 og 0% pr. 1. januar 2006. Ændringerne skete for at sikre, at grundlaget var betryggende, jf. lov om finansiel virksomhed § 21, og var i overensstemmelse med Finanstilsynets regler om maksimal grundlagsrente.

I øvrigt blev [klageren] informeret om ændringerne i hhv. 2001 og 2005, jf. bilag JØP 6 … og bilag 10 ... Hendes indsigelser mod ændringerne er derfor forældet for lang tid siden.

1.4 Det har tillige stedse fremgået af JØP's vedtægter, at JØP bestemmer, hvorledes overskud anvendes, jf. fx vedtægten fra 1974, § 17, (bilag 11) og vedtægten fra 2006, § 13 (bilag 13).

JØP har derfor haft fornøden hjemmel til at indføre kontostyrkelse i 2009, jf. bilag 23 og 24. Kontostyrkelse står for, at der tilføres midler til depotet, der øger opsparingen, uden en samtidig opskrivning af ydelserne. Kontostyrkelse er en sædvanligt og anerkendt anvendelsesmåde, som anvendes af stort set alle danske pensionsselskaber. Højesteret har godkendt kontostyrkelse i U2010.1443H. [Klageren] er informeret om indførelsen af kontostyrelse i 2011, jf. bilag 23 og 24.

1.5 [Klageren] spørger til de forskellige depotrenter i JØP. Årsagen er som anført i aktuarnotatet, at JØP som krævet i Finanstilsynets kontributionsbekendtgørelse har inddelt pensionsordningerne i rentegrupper på grundlag af deres sammenvægtede grundlagsrente. Hver rentegruppe har sine egne reserver, sine egne investeringer og sin egen depotrente. Pensionsordninger med en højere sammenvægtet grundlagsrente som [klagerens] kræver afsættelse af forholdsmæssigt større reserver, hvorfor der er grundlag for en lavere depotrente. Dette er i overensstemmelse med kontributionsprincippet i lov om finansiel virksomhed § 21, og det er hverken i strid med gennemsnitsrenteprincippet eller aftalen med [klageren].

1.6 [Klageren] anfører, at JØP ikke kan inddrage bonus, der er anvendt til opskrivning af hendes garanterede ydelser. Det er JØP enig i, og JØP har ikke inddraget sådan bonus.

Det bemærkes herved, at hverken tallene på depotoversigterne eller tallene for de enkelte års delreserver i aktuarrapporten er det samme som bonus. Det er derfor ikke en inddragelse af bonus at nedsætte disse tal. [Klagerens] garanterede ydelser er ikke blevet nedsat.

1.7 [Klageren] henviser til Finanstilsynets afgørelse af 20. april 2001. Som tidligere anført er denne afgørelse uden relevans, idet JØP, i konsekvens af at ændringen ikke var lovlig, efterfølgende ændrede sit beregningsgrundlag tilbage til de før ændringen gældende regler.

2. [Klagerens] bemærkninger til tallene i aktuarnotatet

2.1 [Klagerens] pensionstilsagn indebærer ikke et tilsagn om, hvorledes JØP skal tilvejebringe pensionerne. Det indebærer derfor ikke et tilsagn om fremregningen af hendes saldo i depotoversigten eller fremregningen af de saldi, der knytter sig til de enkelte beregningsgrundlag. Der er ikke tale om en bankbog. Depotoversigten er alene en tillægsoplysning, og det samme gælder for oplysningerne om delreserver i aktuarnotatet. Afgørende er de tilsagte pensionsydelser.

2.2 Derfor giver [klagerens] spørgsmål ikke mening. Det kan dog oplyses, at delreserverne ikke fremregnes på den forsimplede måde, som [klageren] anfører.

Reserverne på pensionsordningen fremregnes efter almindelige aktuarmæssige principper og de anmeldte regler i JØP's tekniske grundlag. JØP har i lighed med andre pensionsselskaber blandt andet regler om, at underskud fremføres til dækning i kommende års overskud, at overskud på et grundlag anvendes til dækning af underskud på andre grundlag, og at depoterne styrkes, indtil reserven på depoterne er tilstrækkeligt til at dække de hensættelser, der er nødvendige for at sikre de garanterede pensioner (kontostyrkelse). Der er derfor tale om 'forbundne kar', og man kan ikke se hver delreserve som en forsikring for sig. [Klagerens] tal for bonus er ikke i overensstemmelse med kontofremskrivningsreglerne i JØPs anmeldte tekniske grundlag.

Før 2011 blev bonus først tilskrevet i juli i det efterfølgende år. Derfor er fx bonus fra 2005 tilskrevet i 2006 efter de fra 1. januar 2006 gældende regler.

Aktuar … har gennemgået og efterregnet beregningerne i aktuarnotatet og indestår ved sin underskrift for beregningernes rigtighed. Der henvises herved også til den ansvarshavende aktuars særlige forpligtelser efter lov om finansiel virksomhed § 108.

2.3 Det bemærkes i øvrigt, at [klagerens] depot slet ikke dækker de hensættelser, som JØP har måtte foretage for at sikre hendes pensioner. Dette beløb er ultimo 2014 på kr. 4.077.723 og således langt højere. [Klagerens] indbetalinger og bonus dækker således slet ikke de tilsagn, hun har fået. Derfor har JØP måtte hensætte merhensættelser på kr. 1.479.367 for sikre [klagerens] pensioner. [Klageren] har således fået mere end fuld dækning for sine indbetalinger. Merhensættelsen er finansieret af midler, der er opsparet af medlemmer i kontributionsgruppen, samt ved tilførsler fra basiskapitalen."

Selskabets advokat har i brev af 8/3 2016 til nævnet bl.a. anført:

"Rentegaranti

[Klagerens] påstande forudsætter, at det er aftalt, at hendes pensionsopsparing forrentes med en mindste årlig rente. JØP er enig i, at det ikke er udelukket at aftale en årlig rentegaranti, men dette forudsætter i henhold til højesteretsdommen, at der er særlige konkrete holdepunkter herfor i pensionsaftalen. Sådanne særlige holdepunkter foreligger ikke i [klagerens] pensionsaftale.

Grundlaget for pensionsaftalen er pensionskassens vedtægter. Det fremgår af vedtægterne, at ydelserne beregnes efter reglerne i pensionskassens beregningsgrundlag. Bereg-

ningsgrundlaget blev indtil 1994 godkendt af tilsynet og er derefter blevet anmeldt til tilsynet. Det fremgår af vedtægterne, at reglerne kan ændres, og dermed kan beregningsgrundlaget også ændres.

…

[Klageren] har løbende modtaget pensionsoversigter, hvoraf det fremgår, at hun har ret til bestemte ydelser mod betaling af pensionsbidrag, jf. fx bilag 1. Det fremgår (korrekt) af den supplerende vejledning, at der er indregnet en rente i de tilsagte ydelser.

Det fremgår således entydigt af aftalegrundlaget for [klagerens] pensionsordning, at pensionsordningen giver ret til forud fastsatte ydelser mod betaling af det aftalte pensionsbidrag, og at ydelserne beregnes efter reglerne i beregningsgrundlaget, og at beregningsrenten indgår ved beregningen. Der fremgår ikke af aftalen, hvordan denne beregning sker, og der er ikke givet [klageren] tilsagn om, at hendes pensionsopsparing forrentes med en bestemt årlig rente, hverken en mindste årlig rente eller en mindste gennemsnitlig årlig rente.

Det fremgår heller ikke af de udsendte depotoversigter, at der er givet garanti for en mindste årlig forrentning. Det er ikke forkert, når der står, at pensionsopsparingen danner grundlag for størrelsen af ydelsen, men det betyder heller ikke, at der er givet en årlig rentegaranti på pensionsopsparingen.

Der er heller ikke givet tilsagn om en årlig rentegaranti i forbindelse med ændringen af pensionsordningen i 1989.

Ændringen gik alene ud på en nedsættelse af grundlagsrenten fra 4,5% til 3,7%. Ændringen gik ikke ud på, at pensionsordningen blev radikalt ændret til en pensionsordning, hvor der er givet tilsagn om en mindste årlig forrentning.

I forbindelse med valget fik [klageren] et brev og to pensionsoversigter, jf. bilag 2, 3 og 5. Pensionsoversigterne indeholdt oplysninger om bestemte ydelser og præmier. Det fremgik af materialet, at valget (ud over et valg mellem forskellige ydelsesmønstre) var et valg mellem to forskellige grundlagsrenter og to forskellige pensionstilsagn, og at størrelsen af pensionstilsagnet var mindre i den nye ordning, men muligheden for bonus større.

[Klageren] modtog tillige bilag 4, hvor budskabet var det samme.

Valget var således et valg mellem to forskellige grundlagsrenter og to forskellige pensionstilsagn.

Valget var ikke et valg mellem forskellige årlige renter af pensionsopsparingen. Det fremgår tværtimod af de to pensionsoversigter under 'Realværdi af pensionerne', at de 3,7 % og 4,5 % er den rente, der er indregnet i pensionstilsagnene.

Der blev heller ikke givet et aftaleretligt tilsagn om en årlig rentegaranti i forbindelse med [klagerens] samtale med aktuar …, og det fremgår heller ikke af det materiale, som [klageren] henviser til.

Som det også fremgår af bilagets tekst, er beregningseksemplerne i bilag 15 helt åbenbart simplificerede eksempler, som illustrerer, at det er størrelsen af den til enhver tid gældende kontorente, og ikke størrelsen af grundlagsrenten, der er afgørende for ydelsens størrelse, uanset om grundlagsrenten er 3,7 eller 4,5%. Materialet indeholder ikke tilsagn om en årlig minimumsforrentning af pensionsopsparingen. Det fremgår, at løftet gælder ydel-

sens størrelse (om 20 år). Som anført i mit indlæg af 30. april 2015 skal materialet i øvrigt ses ud fra den tids viden og forudsætninger, blandt andet om størrelsen af grundlagsrenter og samfundsrenter. De økonomiske forhold var helt anderledes i 1990, og man kunne ikke i 1990 forudse de nuværende lave renter, og eksemplerne tager derfor ikke højde for denne situation.

Det fremgår heller ikke af bilag 42 eller 58, at der fremover vil være en årlig rentegaranti på opsparingen.

Indholdet af den ændrede aftale blev bekræftet i 1990-pensionsoversigten (bilag 7). Som i de tidligere år fremgik det af denne pensionsoversigt og de efterfølgende pensionsoversigter, at [klageren] har ret til bestemte ydelser mod betaling af det aftalte pensionsbidrag, jf. bilag 45-53, og ikke en årlig rente.

Fra ca. 2000 har pensionsoversigterne indeholdt oplysninger om beregningspensioner, hvor pensionerne er beregnet med en beregningsrente, der er højere end grundlagsrenten, jf. fx Pensionsoversigt 2010 (bilag 17). Dette er årsagen til, at den pension, der pt. udbetales til [klageren], er mindre end den beregnede pension, der fremgår af Pensionsoversigt 2010 (bilag 17).

Det fremgår således af aftalegrundlaget for [klagerens] pensionsordning, at hun har ret til garanterede pensionsydelser, og at ydelserne beregnes efter reglerne i beregningsgrundlaget, men der er ikke holdepunkter for, at [klageren] har fået særligt tilsagn om nogen bestemt beregningsmetode eller særligt tilsagn om en mindste årlig forrentning af pensionsopsparingen eller en mindste årlig gennemsnitlig forrentning.

Det er fastslået ved højesteretsdommen, at beregningsgrundlaget og systemet bag pensionsordningen ikke giver ret til en årlig rentegaranti, og at dette heller ikke kan udledes af, at pensionsopsparingen tidligere er blevet forrentet med en kontorente, der svarede til grundlagsrenten eller oversteg denne, eller af at ydelserne tidligere er blevet opskrevet med bonus.

JØP fastholder således, at [klagerens] ydelser er korrekt beregnet efter pensionsaftalen og beregningsgrundlaget. Aktuar … har i bilag 14 beskrevet og forklaret beregningerne og bekræftet, at de er i overensstemmelse med beregningsgrundlaget. Derfor har [klageren] ikke ret til højere ydelser.

Grundlagsrenter og kontostyrkelse
Da [klageren] indtrådte i pensionsordningen i 1975, var grundlagsrenten for alle indbetalinger på 4,5% og opgørelsesrenten (den rente, som pensionerne beregnes efter) på 4,25%. Dette fremgår fx af bilag JØP 4-5 og 8 og bilag 42 og har været [klageren] bekendt siden 1990.

I forbindelse med aftalen om ændring af grundlagsrenten i 1990 blev grundlagsrenten for alle fremtidige indbetalinger ændret til 3,7 %.

I 2000 blev grundlagsrenten ændret til 2 % efter beslutning i bestyrelsen, med virkning for fremtidig bonus, bidragsstigninger og indskud. Dette blev [klageren] informeret om i pensionsoversigten for 2001 (bilag JØP 6).

I 2006 blev grundlagsrenten ændret til 0 % efter beslutning i bestyrelsen, med virkning for fremtidig bonus, bidragsstigninger og indskud. Dette blev [klageren] informeret om i pensionsoversigten for 2008 (bilag JØP 6).

I 2010 blev der indført kontostyrkelse, hvilket indebærer, at der tilføres midler til depotet uden en samtidig opskrivning af ydelserne. [Klageren] blev informeret herom i Beretning og regnskab for 2010 (bilag JØP 20).

Kontostyrkelse er ikke bonus i sædvanlig forstand, og alternativet til kontostyrkelse er ikke, at der ville blive tilskrevet sædvanlig bonus af en tilsvarende størrelse. Anvendelsen af kontostyrkelse er derfor ikke reguleret af eventuelle aftaler om anvendelse af bonus, jf. U2010.1443H. Desuden har JØP ikke indgået nogen særlig aftale med [klageren] vedrørende anvendelse af bonus. Det fremgår af vedtægterne (bilag JØP 13), at grundlaget for pensioner mv fastsættes af bestyrelsen, og dette gælder også for bonus og kontostyrkelse. Indførelsen af kontostyrkelse var derfor ikke i strid med aftalen med [klageren]."

Klageren har i et påstandsdokument af 17/12 2015 "vedrørende tilbageførsel af 101.952,86 kr. til klagers depot" anført:

"PÅSTAND:
JØP skal tilbageføre beløbet på 101.952,86 kr. til klagers depot.

ANBRINGENDER:
Klager bestrider, at JØP har været berettiget til at flytte klagers pensionsordninger fra rentegruppe F til rentegruppe E, alene fordi klagers sammenvægtede grundlagsrente pr. 1. januar 2012 var 3,249 %.

I bekendtgørelse nr. 358 af 6. april 2010 om kontributionsprincippet § 3, stk. 8 er om rentegrupper fastsat, at der skal ske tilpasning af gruppeopdelingen, såfremt en rentegruppe i et år indeholder forsikringer, hvor spændet mellem højeste og laveste vægtede grundlagsrente er højere end 1 pct.-point, og afvigelsen medfører, at der sker omfordelinger af betydelig økonomisk størrelse ud over, hvad der følger af de risikodækninger, der indgår i forsikringerne.

JØP har valgt at flytte forsikringer i stedet for at foretage ændringer i gruppeopdelingen, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 11.

Klager gør gældende, at betingelserne for, hvornår en forsikring skal flyttes fra en rentegruppe må være de samme som for en ændring af gruppeopdelingen, d.v.s. at den pågældende forsikring 1) i et år skal 2) afvige fra rentespændet på 1 pct.-point, og at 3) afvigelsen medfører omfordeling af betydelig økonomisk størrelse ud over, hvad der følger af de risikodækninger, der indgår i forsikringerne, der indgår i rentegruppen.

JØP's regler om flytning af policer må forstås i overensstemmelse med bekendtgørelsen om kontributionsprincippet, hvorefter der alene skal ske tilpasning/flytning, når afvigelsen har bestået i et år og 'medfører omfordeling af betydelig økonomisk størrelse', jf. bekendtgørelsen § 3, stk. 8.

Den tidsmæssige betingelse er velbegrundet for at undgå det urimelige i, at ganske kortvarige og minimale afvigelser fra rentespændet i en rentegruppe skal medføre flytning fra gruppen.

Klager gør gældende, at JØP har været uberettiget til at flytte klagers pensionsordninger fra rentegruppe F til rentegruppe E, da klagers sammenvægtede grundlagsrente faldt fra 3,30 % pr. 1. januar 2011 til 3,249 % pr. 1, januar 2012, idet klagers sammenvægtede grundlagsrente allerede den 1. januar 2013 blev fastsat til 3,253 % og således lå inden for rentespændet i rentegruppe F, og idet afvigelsen på 0,001 % på under et år i rentegruppe F ikke kan antages at ville have medført, at der skete en omfordeling af betydelig økonomisk størrelse endsige risiko herfor som anført af aktuar … i hendes notat af 12. januar 2015 … ud over, hvad der følger af de risikodækninger, der indgår i forsikringerne.

Klager gør gældende, at rentegruppe F og rentegruppe E i 2011 var lige 'rige', at rentegruppe F i løbet af 2012 er blevet 'rigere', - ikke på grund af et højere afkast, men fordi rentegruppe F's pensionsmæssige forpligtelser forholdsmæssigt er steget mindre end rentegruppe E's, at dette må antages at skyldes afgang af pensionister med høje grundlagspensioner i løbet af 2012, og at der således er sket en omfordeling som følge af de risikodækninger der indgår i rentegruppens forsikringer d.v.s. en omfordeling der uanset den måtte være af betydelig størrelse ikke kan begrunde en ændring af gruppeopdelingen eller en flytning.

Klager bestrider derfor, at klagers forbliven i rentegruppe F ville have medført en omfordeling af betydelig økonomisk størrelse.

Klager gør gældende, at JØP ikke har godtgjort, at en forbliven af klagers pensionsordninger i rentegruppe F med en afvigelse fra rentespændet på 0,01 % i under et år ville have medført en omfordeling af betydelig økonomisk størrelse ud over, hvad der følger af de risikodækninger, der indgår i forsikringerne.

I notatet af 12. januar 2015 … oplyser ansvarshavende aktuar …, at JØP i henhold til det anmeldte regelsæt, som nu er fremlagt som bilag 15, altid flytter policer til den rentekontributionsgruppe, der matcher policens sammenvægtede grundlagsrente d.v.s. uanset om en forbliven i rentekontributionsgruppen vil medføre en omfordeling af betydelig økonomisk størrelse.

Klager gør derfor gældende, at det ikke ved aktuarens underskrift på notatet er dokumenteret, at klagers forbliven i rentekontributionsgruppe F med en afvigelse på 0,01 % ville have medført en omfordeling af betydelig økonomisk størrelse ud over, hvad der følger af de risikodækninger, der indgår i forsikringerne.

Selvom aktuaren måtte have udtalt og skrevet under på, at klagers gruppeskift var nødvendiggjort af, at en forbliven i rentekontributionsgruppe F ville have medført en omfordeling af betydelig økonomisk størrelse ud over, hvad der følger af de risikodækninger, der indgår i forsikringerne, ville det ikke være tilstrækkelig dokumentation.

JØP må oplyse hvilke værdier/beløb, der er indgået i JØP's vurdering og så må det overlades til Ankenævnet for Forsikring at afgøre, om betingelsen for flytning er opfyldt.

Klager gør gældende, at det ikke er tilstrækkeligt, at en forbliven i kontributionsgruppen medfører risiko for, at der sker omfordelinger af betydelig økonomisk størrelse ud over, hvad der følger af de risikodækninger, der indgår i forsikringerne.

Der har derfor hverken været grundlag for at foretage en tilpasning af gruppeopdelingen eller en flytning af klagers pensionsordninger til rentegruppe E.

Såfremt JØP antages at have været berettiget til pr. 1. januar 2012 at flytte klagers pensionsordninger til rentegruppe E for derefter pr. 1. januar 2013 at flytte pensionsordningerne tilbage til rentegruppe F, gør klager gældende, at JØP med urette har fratrukket 101.952,86 kr. på klagers reserver.

JØP begrunder fradraget i klagers reserver med, at klager ved at flytte til rentegruppe F, der har større ufordelte reserver, fra rentegruppe E, der har færre ufordelte reserver, vil få en bedre mulighed for fremtidig bonus.

JØP oplyser, at klager har bidraget ca. 100.000 kr. mindre til de ufordelte midler end de øvrige medlemmer af gruppen, som klager forlod pr. 1. januar 2012 og genindtrådte i pr. 1. januar 2013.

Klager gør gældende, at både rentegruppe F og rentegruppe E som følge af den meget lave rente for tiden har et betydeligt afkast fra renteinddækninger på 18-19 % årligt, men må forvente tab på renteinddækningerne i fremtiden, såfremt renten stiger.

Bonustilskrivningen må derfor antages at ske over en meget lang årrække og det endelige resultat for eventuel bonustilskrivning på klagers pensionsopsparing og andre medlemmer i såvel kontributionsgruppe E og F vil derfor være meget usikkert.

Klager bestrider, at klager for en potentiel mulighed for fremtidig bonus skal tåle fradrag i sit depot d.v.s. i tidligere tilskreven bonus, tidligere indbetalinger og forrentning heraf.

Begge kontributionsgrupper har haft samme markedsafkast og fået samme depotrente på 3,5 %. Begge grupper har enten fået samme pensionisttillæg eller intet pensionisttillæg.

Klager gør derfor gældende, at det er forbundet med betydelig usikkerhed at opgøre klagers 'bidrag til overskudsdannelsen' og at det derfor ikke kan begrunde et fradrag i klagers reserver.

JØP har heller ikke dokumenteret, at JØP har været berettiget til at debitere 101.952,86 kr. på klagers depot. JØP må godtgøre, hvorledes beløbet er beregnet.

Klager gør gældende, at fradraget i klagers depot er i strid med princippet i lov om finansiel virksomhed § 21, stk. 1 om at de anmeldte forhold skal være betryggende og rimelige for forsikringstagerne, hvorved bemærkes at berettigelsen af fradraget ikke er et spørgsmål om beregning og fordeling af årets resultat til forsikringstagerne, jf. samme lovs § 20, stk. 1, nr. 5. Dette så meget mere som fradraget er en følge af, at klagers sammenvægtede grundlagsrente i ganske kort tid – og formentlig som følge af JØP's uberettigede placering af kontostyrkelse på reserverne med grundlagsrenter på 2 % og 0 % - fraveg rentespændet i rentegruppe F med 0,001 %.

Endelig gør klager gældende, at klagers pensionsopsparinger skal opgøres i overensstemmelse med den mellem JØP og klager i marts 1990 indgåede aftale, og at klagers sammenvægtede grundlagsrente derfor på intet tidspunkt ville have fraveget rentespændet i rentegruppe F."

Selskabets advokat har i brev af 25/2 2015 til nævnet bl.a. anført:

"[Klageren] klager over, at der i forbindelse med skift af rentekontributionsgruppe pr. 1. januar 2013 er fratrukket kr. 101.952,86 kr. på hendes depotoversigt. Dette forhold er behandlet i pkt. 1.12 og 2 i aktuarnotatet, og der henvises hertil.
…
I øvrigt anmoder jeg nævnet om at afvise klagen over den foretagne straksudlodning. Klagen angår bonus og forhold, der er anmeldt til Finanstilsynet, der ikke har haft indvendinger mod det anmeldte. [Klageren] har ikke dokumenteret, at straksudlodningen på trods af dette er i strid med lov om finansiel virksomhed § 21, jf. også U2012.783H. Tværtimod er [klageren] blevet behandlet i fuld overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed § 21, og hvis der ikke var blevet foretaget en straksudlodning fra hendes depot, ville det have ført til en betydelig økonomisk omfordeling mellem [klagerens] forsikring og de øvrige forsikringer i strid med bestemmelsen."

Af brev af 30/4 2015 fra selskabets advokat til nævnet fremgår bl.a.:

"3.1 Fradraget i depotet er som anført under pkt. 1 ikke et fradrag i tilskrevet bonus. Det har som anført i aktuarnotatet alene betydning for [klagerens] mulighed for at få fremtidig bonus i den rigere kontributionsgruppe, hun er flyttet til. Hvis der ikke var foretaget fradrag, ville [klageren] have fået bedre mulighed for bonus efter flytningen end før, fordi hendes andel af kollektivt bonus-potentiale er større i den nye rentegruppe. Dette selv om hendes pensionsordning ikke er blevet mere værd. Dette ville ikke være rimeligt.

3.2 Fradraget modvirker dette og er i fuld overensstemmelse med kontributionsbekendtgørelsen. Det ligger i 'der sker omfordelinger' i kontributionsbekendtgørelsens § 3, stk. 8, at der skal foretages en tilpasning af gruppeopdelingen, når der i forbindelse med en flytning mellem kontributionsgrupper sker uhensigtsmæssige omfordelinger af de ufordelte midler, herunder kollektivt bonuspotentiale, af betydelig størrelse. Der er således ikke blot tale en risiko for omfordeling, som [klageren] antager. Det ligger i 'tilpasning af gruppeopdelingen', at man kan foretage tilpasningen ved at flytte forsikringen til en anden rentegruppe.

3.3 JØP's regler for flytning er anmeldt til Finanstilsynet, jf. kontributionsbekendtgørelsens § 3, stk. 11, og er offentligt tilgængelige i Finanstilsynets register over teknisk grundlag på tilsynets hjemmeside. Reglerne vedlægges som bilag JØP 15.

Aktuarens beretninger til tilsynet er fortrolig kommunikation mellem aktuaren og tilsynet og kan ikke fremlægges

3.4 Som det fremgår af den som bilag 54 fremlagte rapport side 4, må der skelnes mellem omfordelinger, der er forsikringsmæssige omfordelinger, og andre omfordelinger af midler. Det ligger i selve forsikringsprodukternes natur, at der i et vist omfang sker forsikringsmæssige omfordelinger.

Andre omfordelinger kan ske, hvis det må anses for rimeligt ifølge kontributionsprincippet som udtrykt i lov om finansiel virksomhed § 21 og kontributionsbekendtgørelsen.

Selv om kontributionsprincippet har været gældende i mange år, er det imidlertid en kendsgerning, at opfattelsen af hvad der anses for at være rimeligt løbende ændrer sig. Det er den nyeste kontributionsbekendtgørelse fra 2010 udtryk for, idet det i forbindelse med denne bekendtgørelse er blevet lovpligtigt at inddele forsikringerne i kontributionsgrupper for rente, risiko og omkostninger med deraf følgende forskellige depotrenter og regler for skift mellem kontributionsgrupper. Derfor har en rapport fra 2007 – før kontribu-

tionsbekendtgørelsens krav om inddeling i kontributionsgrupper – begrænset relevans i dag.

3.5 Kontributionsrentegruppe F er i 2012 blevet rigere end gruppe E, fordi gruppe F's pensionsmæssige forpligtelser (passiver) forholdsmæssigt er steget mindre end gruppe E's, og der derfor har kunnet opbygges flere kollektive midler i gruppe F.

Straksudlodningen på 101.952 kr. er beregnet som det beløb, hvormed [klageren] har bidraget mindre til det kollektive bonuspotentiale i kontributionsrentegruppe F end de øvrige medlemmer af gruppen.

Straksudlodningen er sket til gruppens kollektive bonuspotentiale, således at [klageren] herefter har bidraget lige så meget som gruppens øvrige medlemmer."

I brev af 12/8 2015 fra selskabets advokat til nævnet hedder det bl.a. videre:

"[Klageren] læser kontributionsbekendtgørelsens § 3, stk. 8, forkert. Der er ikke et varighedskrav på et år. Der skal derimod ske tilpasning af rentegrupperne eller flytning af forsikringerne, hvis de i forbindelse med den årlige opgørelse ikke opfylder kravet om max. 1 %'s rentespænd. JØPs regler, der er anmeldt, sikre imidlertid, at der altid sker flytning, hvis spændet bliver over 1 %, så der ikke sker omfordeling af betydelig økonomiske størrelser.

Det er et aktuarmæssigt skøn, om der sker en omfordeling af betydelig økonomisk størrelse. Aktuar … har ved sin underskrift af [aktuarnotatet] indestået for, at dette krav er opfyldt."

Af vedtægt for Juristernes og Økonomernes Pensionskasse, 1974, fremgår bl.a.:

"Pensionens størrelse
§ 14.
Stk. 1. Alderspensionen ved det 67. år er af samme størrelse som invaliditetspensionen ved denne alder, jfr. stk. 2.
Stk. 2. Invaliditetspensionens størrelse fastsættes på basis af beregningsgrundlaget, jfr. § 16, størrelsen af pensionsbidragene til og med opgørelsestidspunktet samt et eventuelt indskud.
Stk. 3-4. …
…
Beregningsgrundlaget.
§ 16. Beregningsgrundlaget, der fastsættes af pensionskassens aktuar i samråd med bestyrelsen, er underkastet forsikringsrådets godkendelse."

Af vedtægt for Juristernes og Økonomernes Pensionskasse, 2006, fremgår bl.a.:

"§ 11. Beregningsgrundlag
Grundlaget for beregning af pensioner, summaforsikringer varetaget af pensionskassen, bonus og udtrædelsesgodtgørelser fastsættes af bestyrelsen i samråd med den til pensionskassen knyttede aktuar. Bonusberegningen er fastsat i et bonusregulativ."

Klagesagen har et omfattende bilagsmateriale, som kun i uddrag er blevet gengivet i ovenstående sagsfremstilling.

Nævnet udtaler:

Pensionsordningen er oprettet i 1975 som led i klagerens ansættelse, og hun har fra 1988 videreført ordningen som selvbetaler. Ordningen blev oprindeligt tegnet på et 4,5 % rentegrundlag og en opgørelsesrente på 4,25 %. I 1990 indgik parterne aftale om, at grundlagsrenten blev nedsat til 3,7 % for pensionsbidrag herefter.

Selskabet har årligt fremsendt breve til klageren betegnet "Pensionstilsagn" eller "Pensionsoversigt". Heri har selskabet givet hende et løfte om udbetaling af bestemte beløb ved død, invaliditet og alderspensionering. Nævnet finder, at klageren ikke har bevist, at hun herudover har fået et løfte om, at pensionsordningens hensættelser, depot eller andet hvert år skal forrentes med en bestemt rente. Nævnet finder, at klageren ikke har bevist, at et sådan løfte kan udledes af aftalegrundlaget, senere korrespondance fra selskabet eller mundtlige tilsagn og mødedokumenter fra selskabets medarbejdere. Nævnet har blandt andet lagt vægt på Højesterets dom af 21/1 2016 i sag nr. 19/2014, hvor Højesteret har fastslået, at der ikke af det senere beregningsgrundlag G82 i sig selv kan udledes et sådan løfte. Det er derfor nævnets opfattelse, at der ikke i selskabets oplysning om, at de garanterede ydelser er beregnet på et nærmere angivet rentegrundlag, ligger et tilsagn om en rentegaranti med en bestemt minimumsforrentning hvert eneste år.

Nævnet finder, at klageren ikke har bevist, at selskabet i aftaleperioden er fragået konkrete tilsagn om garanterede ydelser.

Klagerens pensionsordning giver ret til bonus ved overskud på forrentning, risikodækninger eller administration, men bonus er ikke garanteret. Det fremgår af vedtægten, at pensionernes størrelse fastsættes på baggrund af beregningsgrundlaget, og at bonusberegningen fastsættes i et bonusregulativ. Klageren har således ikke en aftalemæssig ret til bestemte grundlagsrenter for tilskrevet bonus eller krav på, at bonus indføres på

det til enhver tid fastsatte maksimale rentegrundlag i henhold til Finanstilsynets bekendtgørelse om grundlagsrente for livsforsikringsvirksomhed. Selskabet har oplyst, at beregningsgrundlagene løbende er anmeldt til Finanstilsynet som foreskrevet, uden at det har givet anledning til bemærkninger til disse eller til den ansvarshavende aktuars beretning i øvrigt.

Efter en gennemgang af sagen finder nævnet, at klageren ikke har sandsynliggjort, at tilskrivningen af bonus på hendes pensionsordning og opskrivningen af de garanterede pensionsydelser på baggrund af bonus og bidragsstigninger ikke er sket korrekt og i overensstemmelse med selskabets beregningsgrundlag, som oplyst af selskabet. Nævnet finder derfor ikke grundlag for at pålægge selskabet at ændre sine beregninger eller at foretage nye beregninger.

Nævnet bemærker i anledning af det af klageren anførte om den sammenvægtede grundlagsrente, at det må lægges til grund, at selskabets beregningsgrundlag foreskriver, at bonus og bidragsstigninger indføres på det aktuelle tegningsgrundlag, der efter det oplyste fra 1/1 2001 havde en grundlagsrente på 2 % og fra 1/1 2006 en grundlagsrente på 0 %. Nævnet finder på den baggrund, at klageren ikke har sandsynliggjort, at selskabet har opgjort den sammenvægtede grundlagsrente forkert, herunder at det var forkert, at den sammenvægtede grundlagsrente udgjorde 3,42 % pr. 1/1 2010, som anført af klageren. Nævnet finder ikke grundlag for at antage, at selskabet i forbindelse med beregningen eller anvendelsen af den sammenvægtede grundlagsrente – herunder i forbindelse med flytninger af policen fra en rentegruppe til en anden, hvor der blandt andet skete en straksudlodning fra klagerens depot – har handlet i strid med aftalegrundlaget eller andre regler.

Nævnet har gennemgået det af klageren anførte og fremlagte, herunder de fremlagte opstillinger "Eksempler på betydningen af grundlagsrente", som klageren har oplyst, at selskabet udleverede, før aftalen i 1990 blev indgået. Nævnet finder, at klageren ikke har påpeget forhold, som kan føre til, at aftalen i 1990 mellem klageren og selskabet om at ændre grundlagsrenten til 3,7 % må anses for bortfaldet som følge af bristede forud-

sætninger. Nævnet finder, at klageren heller ikke har godtgjort, at selskabet har ydet mangelfuld rådgivning i forbindelse med aftaleindgåelsen i 1990.

Nævnet finder det ikke bevist, at selskabets anvendelse af "kontostyrkelse" er sket i strid med aftalegrundlaget mellem parterne – herunder aftalen af 1990 – det til Finanstilsynet anmeldte beregningsgrundlag for pensionsordningen eller øvrige regler.

Klageren har bestridt, at de i aktuarnotatet af 12/1 2015 anførte reserver er korrekt opgjort. Hun har videre anført, at hun i det hele bestrider opgørelsen af opsparingerne. Disse opgørelser bygger på komplicerede beregninger af aktuarmæssig karakter. Selskabet har oplyst, at beregningerne er foretaget af selskabets ansvarshavende aktuar til brug for den aktuelle sag, og aktuaren har med sin underskrift indestået for beregningernes rigtighed. Efter en gennemgang af sagen finder nævnet, at klageren ikke har sandsynliggjort, at der er fejl i selskabets beregninger. Nævnet finder derfor ikke grundlag for at pålægge selskabet at foretage nye beregninger eller anledning til af egen drift at indhente sagkyndige beregninger vedrørende reserver og ydelser på klagerens pensionsordning. Nævnet henviser i denne forbindelse til, at Finanstilsynet fører tilsyn med blandt andet pensionsselskaberne og herunder påser, at selskaberne overholder reglerne om beregning og fordeling af realiseret resultat til pensionskunderne.

Nævnet finder herefter ikke at kunne give klageren medhold i hendes påstande. Det, som klageren i øvrigt har anført, findes ikke at kunne føre til andet resultat.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold.

Peter Thønnings